

Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2018

TULLI
TULL • CUSTOMS

Sisältö

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Rikostilanteesta
- 5 Tullin rikostorjunta
- 7 Verkkokauppaan liittyvän rikollisuuden torjunta
- 8 Laiton verkkokauppa
- 9 Nuuska – historiaa ja säädöksiä
- 10 Nuuskatapaukset ja -takavarikot
- 10 Nuuskaa Haaparannasta
- 11 Nuuskan salakuljetusliiga
- 12 Törkeä veropetos väärillä tulliasiakirjoilla
- 13 Savukkeita Latviasta
- 14 GBL:n salakuljetus
- 15 Sipulikanava – avointa huumausainekauppaa Tor-verkossa
- 16 Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet
- 18 Liettualaisten miesten törkeät huumausainerikokset
- 18 Huumelääkkeet, lääkkeet, doping
- 21 Dopingaineita Bulgariasta
- 21 Tullilaboratorio tutkii ja analysoi
- 22 Erään verkkokaupan loppu
- 23 EU K9 Unit Network – Tullikoiratoimintaa kansainvälisenä yhteistyönä
- 24 CBRNE – menossa olevien kehitystoimien esittely
- 26 Tuoteturvallisuusvalvonnassa hylättiin eniten leluja ja vihanneksia
- 27 Vuoden tullikoira Manu

Vastaava päätoimittaja Rakshit Sami	Tilastot Soini Saila	Toimitus Helin Jarkko Hellsten Erno Hirvonen Esko Järna Katrin Kaario Reino Kallio Janne Kangas Paula Kunnari Tuomo Käsnänen Arja Lukkarinen Pasi Mansikkamäki Timo	Neffling Jonna Pakkanen Riikka Piirainen Angelika Pitkämäki Miika Pylkkänen Ahti Rakshit Sami Ryyttäri Lasse Sorvali Jyri Sulander-Seppänen Tiia Szilvay Ilmari Tuulenkari Kimmo Tyttö Saulo
Päätoimittaja Hirvonen Esko	Kielenhuolto Turkama Kati		
Toimitussihteeri Piirainen Angelika	Taitto Jalo Tuuli		
Kuvat Yhteistyökumppanit Tulli	Julkaisija Tullin valvontaosasto ISSN 2242-3265		
Kansikuva T2-termiinaali Länsisatamassa, Helsingissä			

Pääkirjoitus

ENTÄ SITTEEN? (ELI SO WHAT VAI WHAT NEXT?)

Samaan aikaan johdon ja kaikkien esimiesten velvollisuutena on huolehtia siitä, että päivittäiset työtehtävät pysyvät motivoivina ja että henkilöstön osaamisen kehittämistä pidetään huolta. Se vaatii myös teknologista uudistumista sekä uuden oppimista.

Maailma ympärillämme muuttuu ja kehittyy – entä me? Emme pysty

enää entiseen tapaan ennakoimaan tulevia muutoksia toimintaympäristössämme – osaammeko varautua muutostarpeeseen ja sitten tilanteen vaatiessa reagoida nopeasti? Välineet ja osaamisvaade kehittyvät teknologian ja ymmärryksen mukana – kykenemmekö jatkuvaan kehittämiseen, sekä erityisesti kehittymiseen, ja olemmeko valmiit yhä vaativampaan ja itsenäisempään työskentelyyn?

Viranomaistoiminnan lainmukaisuuden varmistamiselle asetetaan jatkossa entistä enemmän muotovaatimuksia – pystymmekö samalla vaikuttamaan työhömmö keventääksemme perinteisiä työnteon tapoja ja omia työskentelyprosessejämme? Valtionhallinnon resurssit eivät tulevaisuudessakaan kasva – miten huolehdimme kasvavan työpaineen alla henkilöstön motivaatiosta ja sitoutumisesta?

Hyviä kysymyksiä ja niin vähän vastauksia... Toivon, että me kaikki olemme valmiita siihen, että vaikka edellä esitettyihin kysymyksiin ei kaikkiiin ihan heti saadakaan kristallinkirkkaita vastauksia, pyrimme yhdessä kohti niihin tähtäviä ratkaisuja.

Taas on yksi vuosi takana. Ja jälleen vuosi, josta voidaan jälkikäteen todeta, että ”vähemmällä enemmän”. Vaikka pääsimme vihdoinkin vuonna 2018 ensimmäisen kerran vuosikymmenen budjettikurimukselta vaalentoon, teimme silti jälleen huipputuloksen. Koko valvontasektorin henkilöstö ansaitseekin tästä kiitoksen: muutoksia tulee koko ajan, seuraavia uudistuksia suunnitellaan ja osaa niistä viedään jo eteenpäin, toiset onnistuvat ja toiset antavat odottaa toteutumistaan... ja samaan aikaan henkilöstö on sitoutunut ja tulosta tehdään! Uskomattoman hienoa!

Pitkästä aikaa Tullin paikallisissa työyhteisöissä alkaa näkyä uusia kasvoja – uusia tullilaisia, joista kiinni pitämällä ja joiden integroimisella työyhteisöihimme voimme varmistaa, ettemme menettäneet yhtä sukupolvea enempiä tuossa 10 vuoden taloudellisessa alamäessä.

Rekrytoinnit jatkuvat samalla vauhdilla tänäkin vuonna, ja koko Tullin onkin huolehdittava siitä, että työyhteisöt pysyvät entiseen tapaan lämminhenkinä ja yhteen hitsaavina sekä terveellä tavalla jopa keskinäiseen kilpailuun kannustavina.

Väittääpä kuka tahansa muuta, virtuaalinen todellisuus, keinoäly ja robotit eivät tullilaisien työtä tule viemään. Apua niistä saadaan varmasti ja suurestikin, kunhan vain osaamme valjastaa ne tueksemme. Siinäkin pitää olla malttia, koska digikolmiloikilla ja muulla ylenpalttisella kiirehtimisellä itse toiminnan kehittäminen ei pysy samassa tahdissa teknologian kehittämisen kanssa. Mutta ihmisten välistä vuorovaikutusta vaativa työ on ja pysyy tulevaisuudessakin ihan oikeiden ihmisten tehtävänä.

Meidän tulee kuitenkin jo nyt alkaa selvästi panostaa niihin menetelmiin ja osaamisiin, joissa Tullilla on erityisosaamista ja joista meillä on Tullissa mahdollista kehittää kansallisia (tai jopa kansainvälisiä) keihäänkärkiä. Varmuudella tällaiset osa-alueet, joissa olemme jo erityisen hyviä ja joissa haluamme olla tulevaisuudessakin edelläkävijöitä, liittyvät tietoon: tiedon hankintaan, luokitteluun ja arviointiin sekä analysointiin.

Osa tiedosta annetaan meille, osa pitää itse noutaa asiakkaalta, mutta osa on myös osattava kerätä tiedonkeruun kohteen sitä tietämättä. Tämä koskee yhtä lailla kaikkia valvontasektorin toimialoja, joilla kaikilla jatkossa korostuukin systemaattinen ja kattava tiedon keruu ja yhdistäminen, jotta voidaan varmistaa laadukas ja tuloksellinen tullityö myös tulevaisuudessa.

Vuoden 2018 yhteisistä kokemuksista ja saavutuksista kiittäen

Sami Rakshit
valvontaosaston johtaja

RIKOSTILANTEESTA

Tullin tutkimien rikosten kokonaismäärä laski vuonna 2018 jonkin verran edellisvuodesta johtuen muun muassa perusmuotoisten huumausainerikosten määrän laskusta. Kokonaiskuvan kannalta viime aikojen merkittävin ilmiö tullirikollisuudessa on ollut uusien huumausaineiden lisääntymisen rinnalla nuuskaan liittyvän laittoman kaupan räjähdysmäinen kasvu.

Nuuskan sääntely on luonut lähes kieltolakiin verrattavan tilanteen, mikä on tehnyt nuuskasta houkuttelevan salakuljetustuotteen niin nuorille amatööreille kuin yhä useammin myös ammattirikollisille, jotka aiemmin ovat toimineet muilla aloilla. Nurinkurisesti nuuskan käytön arvioidaan siis nyt olevan suosittumpaa kuin se oli aikana, jolloin sen saatavuus oli laillista. Kielloilla ei siis ole onnistuttu vähentämään terveysongelmia, mutta sen sijaan on luotu uusi tuottoisa rikollisuusilmiö.

Tullirikollisuus on viime vuosina siirtynyt kiihtyvällä vauhdilla verkokauppaan, joka nopeutensa ja helppokäyttöisyytensä ansiosta sopii erinomaisesti juuri laittoman kaupan tarkoituksiin. Lisäksi uudet, vaikeasti seurattavat kybervaluutat ovat tehneet laittoman kaupan maksujärjestelystä rikollisille klassisia maksuta-

poja turvallisempia. Samalla kuitenkin vanhan mallin salakuljetus elää sekini voimakkaana esimerkiksi perinteisten huumausaineiden laittomassa kaupassa, eikä käteinen rahakaan ole rikollisessa toiminnassa vielä menettänyt täysin merkitystään.

Huumausaineet ja huumelääkkeet

Perusmuotoisten huumausainerikosten vähentyessä törkeiden huumausainerikosten määrä on Tullin tutkimissa jutuissa pysynyt edellisvuosien korkealla tasolla. Tämä johtuu osittain siitä, että erityisen vaarallisten huumausaineiden salakuljetus maahamme ei ole vähentynyt.

Monena vuonna Suomessa on tavattu kansainvälisestäkin merkittäviä määriä uusia psykoaktiivisia aineita, jotka usein ovat peräisin Kiinasta, mutta tilataan maahamme eurooppalaisista kauppapaikoista darknetin eli pimeän verkon välityksellä.

Viime vuonna paljastui myös useampia furanyylifentanyylitapauksia, joissa aineet oli tilattu niin ikään pimeän netin kautta. Fentanyylit ovat jo aiemmin näyttäneet runsaasti kuolemaa naapurimaissamme Ruotsissa ja Virossa. Huumelääkkeistä lä-

hinnä Ranskasta tuotavan Subutexin suosio ei näytä vähenevän.

Uusien huumausaineiden rinnalla myös klassiset huumeet ovat säilyttäneet asemansa. Kannabis on edelleen suosittua, mutta tällä hetkellä näyttäisi siltä, että marihuana on suosittumpaa kuin hasis. Marihuanaa takavarikoitiin ennätysmäärä viiteen edellisvuoteen verrattuna lähinnä Espanjan suunnasta tulevilta lentomatkustajilta.

Metamfetamiinin osuus puolestaan on viime vuonna laskenut huomattavasti, vaikka amfetamiini kokonaisuudessaan on Suomessa edelleen vahvojen huumeiden kivi-jalkaa, mikä näkyy myös tehdyissä jätevesitutkimuksissa. Samojen tutkimusten mukaan kokaiinin käyttö näyttäisi lisääntyvän, mikä osaltaan tukee Tullin kokaiinitakavarikkojen määrää viime vuonna.

Tullin huumausainetakavarikoiden kokonaismäärä laski viime vuonna merkittävästi, mikä johtui khatin maahantuonnin vähenemisestä.

Talousrikokset

Tullin tutkiman talousrikollisuuden merkittävin muutos viime vuonna oli veropetosten lisääntyminen kai-

Rikostilanne	2014	2015	2016	2017	2018
Tullin tietoon tulleet rikokset	9 879	9 656	9 581	9 409	8 943
Rikoksesta epäillyt					
Ulkomalaiset yhteensä	4 225	4 010	3 216	2 902	2 919
Kaikki epäillyt yhteensä	9 036	9 066	8 950	8 525	8 222
Tullirikostorjunnan vaikuttavuus (milj. e)					
Takaisin saatu rikoshyöty	17,50	10,70	19,30	28,00	26,10
Takavarikoimatta jääneen tavaran arvo	82,20	1,79	197,40	5,03	4,17
Vältetyt verot	26,50	3,45	8,12	48,11	8,64
Yhteensä	126,20	15,94	224,82	81,14	38,91

Tullirikostutkimukset (kpl) – Laiton maahantuonti 2018

Lähde: Tullilaboratorio

kissa tekemuodoissa. Veropetokset ovat pääasiassa kohdistuneet korkeasti verotettavaan tuotteisiin, kuten savukkeisiin, nuuskaan ja autoihin, sekä myös arvonlisäveroon.

Talousrikoksiksi laskettavien ympäristörikosten ja immateriaalirikosten määrät ovat puolestaan viime vuonna pysyneet melko vähäisinä. Sama koski tulliselvitys- ja säännöstelyrikoksia sekä puolustustarvikkeiden maastavientirikoksia.

Suurin osa alkoholijutuista paljastuu nykyään EU:n sisäliikenteessä, ja ne hoidetaan useimmiten veroasioina hallinnollisessa menettelyssä.

Tämän takia alkoholin takavarikot ovat poikkeuksellisia. Viime vuonna alkoholia tosin takavarikoitiin parista edellisvuodesta poiketen vuoden 2015 tapaan yli 2 000 litraa.

Tupakkatuotteiden salakuljetuksen painopiste on siirtynyt voimakkaasti nuuskaan. Tupakointi on Suomessa katoavaa kansanperinnettä, sillä viimeisten selvitysten mukaan ainoastaan 13 prosenttia miehistä ja naisista yhteensä tupakoi. Nuoret näyttävät olevan kiinnostuneempia nuuskasta kuin savukkeista, eikä sähkö tupakan käyttökään vaikuta lisääntyvän hätkähdyttävästi.

Suuri osa savukkeiden laittomas-

ta tuonnista on perinteisesti tullut ja tulee edelleen Venäjältä matkustajatuontina sekä kuorma- ja pakettiautoihin tehdyissä kätköissä. Tähänkin on odotettavissa positiivinen muutos, koska Venäjällä savukkeet on lisätty niin kutsuttuun strategisten tavaroiden listaan, jolla olevia tuotteita valvotaan erityisesti niin tuonnissa kuin viennissä.

Viime vuoden puolella Venäjän tulli ilmoittikin savuke-eristä, jotka se oli pysäyttänyt matkalla Suomeen.

Tullirikostorjunnan vaikuttavuus

Tullin tekemän rikostorjunnan vaikuttavuutta on seurattu vertailukelpoisilla mittareilla jo 25 vuotta. Vaikuttavuuteen lasketaan tutkituissa jutuissa takaisin saatu rikoshyöty, selvitettyissä jutuissa takavarikoimatta jääneiden tavaroiden arvo ja rikoksilla vältetyt verot.

Viime vuoden tulos oli viiden viime vuoden keskiarvoja korkeampi: vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen jälkeen vaikuttavuus oli yli 25 miljoonaa euroa siitäkin huolimatta, että luvussa ei ole mukana Tullin tutkimissa jutuissa tehtyjä merkittäviä bitcoin-takavarikoita.

TULLIN RIKOSTORJUNTA

Tullin rikostorjunta toimii nykyisin osana valvontaosastoa ja muodostuu tutkintatoiminnosta sekä analyysi- ja tiedustelutoiminnosta. Lisäksi siihen kuuluu kansainvälisestä yhteistyöstä ja laillisuusvalvonnasta huolehtiva kansainvälisten ja oikeudellisten asioiden yksikkö.

Suomessa Tulli on hoitanut tullirikoksiin liittyvän tutkimuksen aina siitä lähtien, kun 330 vuotta sitten Ruotsin tullihallitukseen perustettiin erityinen tullikannevisaali huoleh-

timaan tullirikosten tutkinnasta ja syyttämistä. Suomessakin tullirikosten tutkinnasta ja syyttämistä vastasi tullikannevisaali aina vuoteen 1972 saakka, jolloin tehtävä siirrettiin yleisille syyttäjille syyttäjäuudistuksen yhteydessä. Tullirikosten tutkinnasta vastasi tämän jälkeen tullirikostoimisto ja myöhemmin tutkintatoimisto.

Kansainvälisen kaupan ja turismin kasvu on johtanut tullirikosten lisääntymiseen, mikä on vaatinut tul-

lirikostorjunnan kehittämistä lisääntyviin ughiin vastaamiseksi. Pienestä, muutaman tutkijan tutkintatoimistosta viisi vuosikymmentä sitten on tultu nykyiseen rikostorjuntaorganisaatioon, jossa työskentelee tutkimuksessa noin 250 henkilöä ja analyysi- ja tiedustelutehtävissä noin 70 henkilöä.

Tullin rooli lainvalvonnassa

Tullin rikostorjunnan päätavoitteet-

na on olla johtava toimija maassamme omalla tehtävälueellaan talousrikostorjunnassa sekä rajat ylittävän, ammattimaisen ja muun vakavan rikollisuuden torjunnassa. Ulkomaankaupan ja kansainvälisen logistiikan erityisosaaminen luo Tullille lainvalvontaviranomaisena parhaat mahdollisuudet torjua rajat ylittävää fiskaalista rikollisuutta ja laitonta kauppaa.

Lainvalvonnan erityisviranomaisena Tullin tehtäviin kuuluu vain tullirikosten tutkinta. Tyypillisimpiä tullirikoksia ovat ulkomaankaupaan ja valmisteverotukseen liittyvät verorikokset sekä maahantuontirajoituksiin liittyvät rikokset, kuten huume-, lääke- ja dopingkauppa. Tullin tehtävien lisääntyminen on tuonut sen tutkittaviksi esimerkiksi immateriaalirikokset, ympäristöön liittyvät rikokset sekä niihin liittyvät rahanpesurikokset.

Kun Tullin veronkantotehtävät siirtyivät Verohallinnolle, ymmärrettiin tullirikostorjunnan kuitenkin jatkossakin kohdistuvan tullimenetelyihin ja -prosesseihin ja päätettiin, että Tulli edelleen vastaa Verohallinnon vastuulle siirtyneisiin verolajeihin liittyvien rikosten tutkinnasta.

Yhteistyöllä turvallisuutta

Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos tunnetaan Suomessa lyhenteestä PTR. PTR-yhteistyö perustuu lakiin ja on toiminut jo 1920-luvulta asti. Sitä pidetään myös EU:ssa esimerkillisenä yhteistyönä, mikä takaa tehokkaan lainvalvontayhteistyön ja tiedonvaihdon. PTR-viranomaisilla on yhteinen tiedusteluorganisaatio, ja ne toimivat yhdessä myös rikostorjuntaan liittyvissä kansainvälisissä yhteyksissä kuten Europolissa.

Tullin rikostorjunnalle tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös Tullin sisäiset osajat ulkomaankaupassa ja yritystarkastuksessa, Verohallinto sekä lukuisat muut eri hallinnonalojen viranomaiset, jotka vastaavat verojen lisäksi maahantuontiin ja maastavientiin liittyvistä rajoituksista ja valvonnasta.

Tullirikostorjunta liittyy usein elinkeinotoimintaan, ja siksi Tulli on luonut vuosien saatossa kattavan yhteistyöverkoston yksityisen sektorin eri toimijoihin, niin sanottuihin MOU-kumppaneihin. MOU- eli yhteisymmärrysmuistioiden avulla on luotu pelisäännöt Tullin ja yritysten tai niiden muodostamien yhteisöjen

välille tiedonvaihdoista ja yhteiskuntasuhteista.

Koska tullirikokset useimmiten liittyvät rajat ylittävään toimintaan, kansainväliset suhteet ovat Tullin rikostorjunnalle korostetun tärkeitä. Tullin tutkimissa jutuissa esimerkiksi epäillyistä 45–55 prosenttia on ulkomaalaisia. Kansainvälinen yhteistyö onkin aina ollut osa Tullin perustointia, olipa kyse Maailman tullijärjestöstä (WCO), Euroopan unionista, pohjoismaisesta yhteistyöstä tai kahdensivisestä yhteistyöstä eri maiden kanssa.

Tullilla on bilateraaliosimuksia useiden maiden kanssa rikostorjuntaan liittyvän tiedonvaihdon ja virkapujen hoitamiseksi. Lisäksi Tulli toimii yhdessä PTR-viranomaisten kanssa EU:n EMPACT-projekteissa vastaten niissä oman alansa projekteista.

Myös lähialueyhteistyö muiden Pohjoismaiden ja Itämeren alueen maiden sekä Venäjän kanssa on Tullin rikostorjunnan perustusta. Tullilla on lisäksi rikostorjunnan yhteyshenkilöt Tallinnassa ja Pietarissa, jotka toimivat osana pohjoismaista yhdyshenkilöverkostoa ja Europolissa osana kansallista deskia.

Valvontaosasto

Osaston johtaja

Analyysi ja tiedustelu	Tutkinta	Yritystarkastus	Tullivalvonta	Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kaupallisten riskien hallinta	Talousrikostutkinta	Etelä-Suomi	Tavara- ja liikennevalvonta	Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Kohdevalinta	Helsinki	Itä-Suomi	Tuoteturvallisuus	Tekniikka
Analyysi	Lappeenranta	Länsi- ja Pohjois-Suomi		Toiminnan suunnittelu
	Tampere			
	Tornio			
	Turku			
	Hamina			
	Valtakunnallinen tarkkailuyksikkö (VTY)			

VERKKOKAUPPAAN LIITTYVÄN RIKOLLISUUDEN TORJUNTA

Lentotullissa läpivalaistiin vuonna 2018 yli 347 000 kansainvälistä postilähetystä. Tällä varmistetaan, että lähetykset tulevat tullatuiksi sekä valvotaan kieltojen ja rajoitusten noudattamista. Samalla henkilömäärällä saatiin läpivalaistua 47 000 lähetystä eli 16 prosenttia enemmän lähetyksiä kuin edellisellä vuonna.

Tarkastuksia tehtiin 24 200, joista poiki yli 2 000 rikosilmoitusta. Eniten vuonna 2018 paljastui huumausainerikoksia, joita oli yli puolet kaikista rikoksista. Seuraavaksi eniten paljastettiin lääkerikoksia, salakuljetuksia ja dopingainerikoksia. Lisäksi valvonnassa saatiin paljastettua yli 2 000 lievempää luvaton tuontitapausta, jotka käsiteltiin hallinnollisesti. Tulliselvitykseen ohjattiin yli 200 000 lähetystä, ja erilaisia asiakasyhteydenottoja käsiteltiin lähes 20 000, eniten sähköpostitse.

Nopea liikenne ja suuri tavaramäärä edellyttävät nopeita ratkaisuja ja yhteistyötä, joka toimi vuonna 2018 erinomaisesti Tullin rikostorjunnan, tullivalvonnan ja muiden viranomaisten kanssa. Liikenteen kasvusta johtuen toimintaa ei saatu kohdennettua ja liikkuvuutta lisättyä eri logistiikkaterminaalien välillä aivan tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2019 aikana näitä asioita pyritään kehittämään, jotta kiinnijäämisriski kasvaa ja tietoa liikenteen riskitasosta saadaan tehokkaammin.

Kieltojen, rajoitusten ja tullatuksi tulemisen valvontaa sekä harmaan talouden torjuntatyötä jatketaan aktiivisesti nettikaupan valvontasuunnitelman mukaisesti sekä sisäisenä yhteistyönä että sidosryhmäviranomaisten kanssa. Yhteistyö parantaa myös osaamista ja ajantasaisen tiedon jakamista sidosryhmien välillä.

Verkkokaupan muutosten haasteet Tullissa

Kansainvälinen verkkokauppa kasvaa koko ajan voimakkaasti. Se hyödyntää erilaisia innovatiivisia ratkaisuja, tekoälyä, analytiikkaa ja automaatiota markkinointia myöten. Verkkokaupan kasvupotentiaali ja teknologian hyödyntämisen mahdollisuudet ovat moninkertaiset nykytilanteeseen nähden, eli kehitys on vasta alkuvaiheessa. Yritysten keskinäinen kilpailu kuluttajista ja ostopäätöksistä etenee monella tavalla ja vaikuttaa merkittävästi myös Tullin toimintaan.

Tullin näkökulmasta on tärkeää nivoa tulliselvitysjärjestelyt ja tullivalvonta yhteen myös tulevaisuuden muutoksissa, jotta liikenne pysyy kaikkien kannalta sujuvana ja tehokkaana. Tärkeässä roolissa tässä ovat kansainväliset sopimukset, lainsäädäntö, sovitut vastuut ja oikeudet, tiedon oikeellisuus ja oikea-aikaisuus sekä luottamuksellinen yhteistyö

toimijoiden kanssa. Jatkuvuuden varmistaminen myös poikkeustilanteissa onnistuu vain tiiviillä yhteistyöllä ja nykyistä syvemmillä integraatiolla logistiikan toimijoiden kanssa.

Jotta päätös tarkastuksen tarpeesta tai tarpeettomuudesta saadaan tehtyä oikeassa kohdassa logistiikkaketjua, Tulli tarvitsee verkkokaupan prosesseja tukevat sähköiset tietojärjestelmät sekä korkean teknologian valvonta-automaatiota, joka pystyy yhdistelemään, vertailemaan, tunnistamaan ja analysoimaan erilaista tietoa. Tullissa saatetaan hyvin pian tarvita myös uusia työkaluja ja toimivaltuuksia verkkokaupan rakenteita hyödyntävän kansainvälisen verkkorikollisuuden, kuten huume- ja petosrikollisuuden, sekä tuoteväärennösten torjumiseksi tehokkaammin.

Tulli on esittänyt ja saanut 1,5 miljoonaa euroa valtiolta automaattisen valvontalinjaston rakentamiseen. Siihen liittyvä kehittämisprojekti on jo hyvässä vauhdissa. Projektiryhmässä ja ohjausryhmässä on osallistujia kaikilta osastoilta, ja yhteistyötä on tehty tiiviisti ja innokkaasti.

Myös yhteistyö Postin kanssa on tiivistynyt koko ajan, ja yhteinen visio toimintamallista on muodostunut molempien organisaatioiden tarpeita, välineitä ja suunnitelmia hyödyntäen.

LAITON VERKKOKAUPPA

Internet tarjoaa vaivattoman, ajasta ja maantieteellisestä sijainnista riippumattoman mahdollisuuden käydä kauppaa erilaisilla tuotteilla ja palveluilla. Internetin välityksellä käytävä verkkokauppa on tänä päivänä kansainvälistä ja laajaa.

Verkkokaupan yleistymisen näkyy yhä enemmän myös Tullin jokapäiväisissä toiminnoissa ja tehtävissä. Laillisen verkkokaupan rinnalla, ja toisinaan siihen linkittyen, toimii myös laittoman verkkokaupan toimijoita ja rikollisuutta. Tämä haastaa Tullin perinteisiä toimintatapoja valvoa tavaraliikennettä sekä tunnistaa ja torjua sen yhteydessä tapahtuvaa rikollista toimintaa ja toimijoita.

Verkkokauppaan liittyvä laiton ja rikollinen toiminta näyttyy viranomaisille eri tavoin. Sillä on kiistatta monia rajapintoja eri rikollisuuden lajeihin, kuten petos-, talous- ja huumausainerikoksiin sekä identiteettivarkauksiin. Kehittyneet kommunikaatio- ja salausteknologiat vauhdittavat myös kansainvälisen ja järjestäytyneen rikollisuuden siirtymistä uusien toimintamallien hyödyntämiseen laittoman taloudellisen hyödyn tavoittelemisessa. Huolta aiheuttaa myös nuorten henkilöiden suuri osuus laittomien toimijoiden määrästä.

Tullin rikostorjuntaa on viime

vuosina työllistänyt erityisesti järjestäytyneet huumausaine-, lääke-, doping- ja nuuskakauppa salatuissa verkoissa ja sosiaalisen median alustoilla. Lisääntynyt vaihtoehtojen maksutapojen, kuten virtuaalivaluuttojen, käyttö laittoman kaupan vaihdannan välineenä on luonut uudenlaista kasvualustaa myös kansainväliselle rahanpesurikollisuudelle.

Tulli on ollut vahvasti mukana verkkorikollisuuden torjunnassa kansallisesti ja kansainvälisesti. Sujuvalla viranomaisyhteistyöllä ja toiminnan määrätietoisella kehittämisellä on ollut keskeinen rooli myös verkkorikostorjunnan tulosten paranemisessa. Salatusta TOR-verkossa ylläpidettyyn piilopalvelu Sipulikanavaan liittyvä rikostutkinta on tästä hyvä viimeaikainen kansallinen tapausesimerkki.

Laiton verkkokauppa ei kuitenkaan ole vain pimeitä ja anonyymeja verkon markkinapaikkoja. Rikollinen toiminta jalkautuu usein sinne, missä potentiaalinen ja laaja asiakaskunta on helposti tavoitettavissa. Myös verkkokauppa-alustojen toiminnallisuuksilla ja käyttäjävälisyydellä on usein ennakoitua enemmän merkitystä. Yhteisöjen omavalvontajärjestelmät, kuten tuotteisiin liittyvät asiakaspalautteet, haastavat myös rikollisten toimijoiden tapoja

ja käyttäytymistä verkossa tapahtuvassa kaupankäynnissä.

Laittoman ja rikollisen toiminnan kansainvälinen erityisosaaminen on internetin myötä yhä useamman toimijan saavutettavissa ilman suurempaa tietoteknistä osaamista. Kiinnostuksesta riippuen, tietoa tai kontaktipisteitä löytää varsin pienellä vaivannäöllä verkon erilaisilta foorumeilta. Tästä syystä on todennäköistä, että rikollisuus palveluna (crime as a service) tulee merkittävästi lisääntymään tulevaisuudessa.

Laiton verkkokauppa ja internetiä hyödyntävä rikollisuus tulee pysymään koko Tullin valvonnan yhteisenä haasteena myös tulevina vuosina. Tehokas verkkorikostorjunta edellyttää paitsi Tullin sisäisten yksiköiden myös ulkoisten sidosryhmien välistä saumatonta ja avointa yhteistyötä sekä tiedonvaihtoa.

Tietoverkkoja hyväksikäyttävä rikollisuus on alati liikkeessä ja muutoksessa oleva rikollisuuden muoto, joka kehittyy ja omaksuu uusimpia teknologioita nopeasti ja ketterästi. Pysäkkeen mukana vauhdissa on myös Tullin pystyttävä reagoimaan ja kehittämään omaa toimintakykyänsä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

HISTORIAA JA SÄÄDÖKSIÄ

Nuuskan myynti kiellettiin vuonna 1992 kaikissa silloisissa EU-maissa Maailman terveysjärjestön suositusten perusteella. Ruotsissa nuuskan valmistus ja myynti on kuitenkin sallittu poikkeusluvalla. Manner-Suomessa nuuskan myynti kiellettiin vuonna 1995.

Tupakkalain mukaan yksityishenkilö saa omaa henkilökohtaista käyttöönsä varten tuoda mukanaan maahan enintään 1 000 grammaa nuuskaa kalenterivuorokaudessa.

Takavarikoidusta ja myydystä nuuskasta kannetaan tupakkaveroa noin 0,37 euroa grammalta. Henkilölle, joka on tuonut nuuskaa kaupallisessa tarkoituksessa tai pitänyt sitä hallussaan, voi siis tulla rikosoikeudellisten seuraamusten lisäksi maksettavaksi jopa satojen tuhansien eurojen suuruiset valmisteverot.

EU-säädösten ja tupakkalain rajoituksista huolimatta nuuskan salakuljetus ja laiton myynti Suomessa on lisääntynyt voimakkaasti muuttaman viime vuoden aikana. Nuuskaa voi nykyään hankkia Suomessa lait-

tomilta markkinoilta melko helposti.

Tupakointi on vähentynyt erityisesti nuorison keskuudessa, ja nuuska on osittain korvannut savukkeet. Suomalaiset nuoret polttavat tupakkaa entistä harvemmin, mutta 18-vuotiaiden poikien nuuskaaminen lisääntyy edelleen. Nuuskaa tarjotaan laittomasti aikuisten ja nuorten lisäksi myös lapsille, ja käytettyjä nuuskapusseja voi löytyä jopa koulujen pihoilta.

Merkittävä salakuljetus-artikkeli Suomen ja Ruotsin liikenteessä

Suosittumaksi nuuskan salakuljetusväyläksi on muodostunut reitti Haaparannasta Tornionlaakson kautta Suomeen, ja siitä edelleen Etelä-Suomen käyttäjämarkkinoille.

Nuuskaa yritetään tuoda Suomeen tullilta salaa monenkirjavilla konsteilla. Tähän mennessä suurimmat paljastuneet nuuskalastit ovat olleet 350–400 kilon kuormia täyteen ahdetuissa pakettiautoissa ja pienimmät muutaman kilon pakette-

ja, jotka jalkamatkustajat ovat kantaneet rajan yli.

Viimeksi salakuljetustoiminta on ollut yhtä vilkasta Suomen ja Ruotsin maarajalla vuosikymmeniä sitten tuontisäännöstelyn aikana, kun salakuljetusartikkeleita olivat muun muassa voi ja kahvi. Muita pääväyliä laittomalle nuuskalle Suomessa ovat Etelä-Suomen satamat, joiden kautta nuuskaa tuodaan maahan suoraan Ruotsista tai Baltian maiden kautta.

Lauttaliikenteessä nuuskaa on takavarikoitu myös kaupallisessa liikenteessä olevan rekka-auton lastista. Muutamissa salakuljetustapauksissa nuuskaa on yritetty salakuljettaa Suomen kautta Venäjälle, jossa on myös kysyntää tälle "Ruotsin mustalle kullalle".

Salakuljetettua nuuskaa myydään ja levitetään kädestä käteen sekä erityisesti hyödyntämällä sosiaalista mediaa ja salattuja verkkomyynnin väyliä. Laiton nuuskakauppa on tuottavaa toimintaa, ja suuren rikoshyödyn vuoksi sitä harrastavat sekä uudet yrittäjät että monet aiemmin kiinni jääneetkin.

NUUSKATAPAUKSET JA -TAKAVARIKOT

Nuuskatapauksia kirjattiin vuoden 2018 aikana yhteensä noin 240. Määrä nousi huomattavasti edellisestä vuodesta, jolloin todettiin noin 150 tapausta. Vuoden 2018 tapauksissa nuuskaa takavarikoitiin yhteensä noin 6 744 kiloa, joka on 15 gramman nuuskapurkkeina laskettuna noin 449 600 purkkia. Vastaava luku vuonna 2017 oli 2 390 kiloa, joka vastaa noin 159 333 nuuskapurkkia. Verrattuna vuoteen 2017 nuuskan takavarikkomäärä on siis noin kolminkertaistunut.

Takavarikoitu nuuska (kg)	2014	2015	2016	2017	2018
Yhteensä	542	1 204	3 442	2 390	6 774

Nuuskaa Haaparannasta

Nuuskan salakuljetus, tuo musta virta Suomeen, on työllistänyt todella paljon pohjoisen tullitoimipaikkoja sekä rikostutkintaa kuluneena vuonna. Voidaan sanoa, että nuuskaa virtaa maahan jokaisesta Suomen ja Ruotsin välisestä rajanylityspaikasta.

Tällä hetkellä Tullilla on meneillään Suomen kautta aikojen suurin

rikostutkinta törkeästä veropetoksesta liittyen nuuskan salakuljetukseen, josta Tulli oli saanut vihjeitä eri viranomaisilta ja aivan tavallisilta kansalaisilta. Viranomaisvihjeet koskivat Suomessa asuvien yksityishenkilöiden ja Ruotsissa sijaitsevien nuuskaliikkeiden välistä rahaliikennettä ja kansalaisten havainnot

nuuskalaatikoiden lastaamista eri ajoneuvoihin nuuskakauppojen takapihoilla.

Vihjeiden todenperäisyyden varmistamiseksi tehtiin alustavaa tiedonhankintaa ja tutkintaa. Hyvin pian selvisi, että salakuljetus oli muodostunut ammattimaiseksi toiminnaksi, jossa jokaisella toimijalla

oli hyvin itsenäinen ja erittäin merkittävä rooli nuuskan toimittamisessa Suomeen.

Tulli selvitti, että toimintaan liittyvät Ruotsin Haaparannalla asuvat isä ja poika, joiden tehtävänä oli nuuskan siirtäminen Ruotsista Suomeen. Nuuskat osti Suomesta saapunut henkilö, joka oston jälkeen matkusti takaisin Suomeen odottaen nuuskan toimittamista ennalta sovittuun paikkaan. Saatuaan nuuskat haltuunsa hän siirsi ne omaan pakettiautoonsa.

Esitutkinnassa selvisi, että nuuskaa tuotiin henkilöautoon lastattuna kerralla 50–100 kiloa. Toiminnassa oli mukana myös henkilö, jonka tehtävänä oli seurata ja havainnoida, oliko rajalla tullivirkailijoita vai ei. Suomeen salakuljetettu nuuska vietiin ensiksi sisämaahan, josta se siirrettiin edelleen Itä-Suomeen sekä pääkaupunkiseudulle.

Rikostutkimuksen selvittämiseksi tutkintaan osallistui Tullin Tornion, Lappeenrannan, Tampereen ja Helsingin tutkintayksiköt.

Vaiherikkaiden tapahtumien jälkeen tekijät onnistuttiin saamaan kiinni 3.4.2018 Kainuussa. Kiinnioton yhteydessä Tulli takavarikoi pakettiautosta yhteensä 175 kiloa nuuskaa.

Tämän jälkeen asiat etenivät nopealla tempolla: pääkaupunkiseudulla olleet tekijät saivat tiedon nuuskalastin kiinnijäämisestä melkein välittömästi ja onnistuivat poistumaan maasta seuraavana päivänä, ennen kuin Tulli tavoitti heidät.

Asiakokonaisuudessa epäiltynä olleita kahdeksaa henkilöä on kuitenkin kuulusteltu törkeään veropetokseen ja salakuljetukseen liittyen.

Esitutkinnassa on selvinnyt, että toimintaa oli harjoitettu jo vuodesta 2016 alkaen. Vuosien 2016 ja 2018 välillä Ruotsista Suomeen oli tuotu yhteensä 12 700 kiloa nuuskaa, josta olisi pitänyt maksaa valmisteveroja noin 4,6 miljoonaa euroa. Esitutkinta saatetaan syyteharkintaan vuoden 2019 alkupuolella.

Nuuskan salakuljetusliiga

Tulli on tutkinut heinäkuusta 2018 alkaen virolaisliigan laajamittaista nuuskan salakuljetusta. Esitutkinta käynnistyi, kun Tulli pääsi omalla tiedustelutoiminnallaan kahden virolaismiehen jäljille heinäkuussa ja takavarikoi kaksikon hallusta 381 kiloa nuuskaa.

Kaksikko oli vuokrannut Suomesta asuntoauton ja matkustanut sen kanssa laivalla Helsingistä Tukholmaan hakemaan nuuskaa. Paluuseen käytettiin Kapellskärin ja Naantalin välillä liikennöivää laivaa. Tulli pysäytti miehet asuntoautoineen Järvenpäässä ja takavarikoi nuuskat sekä pidätti miehet.

Esitutkinnan alkuvaiheessa kävi

ilmi, että kaksikon salakuljettamaan nuuskaerään liittyi kolmas virolainen mies. Tutkinnassa selvisi myös, että nuuskaa oli salakuljetettu aikaisemminkin ja että nuuskaerät olivat päätyneet henkilöille, jotka hankkimiensa määrien perusteella vaikuttivat jälleenmyyjiltä.

Kun Tulli jatkoi kolmannen virolaismiehen tutkintaa, paljastui melko pian, että miehen tehtävänä oli ollut vastaanottaa salakuljetettuja nuuskaeriä ja toimittaa ne pääkaupunkiseudulla asuville suomalaisille tukkumyymälöille. Tulli pysäytti miehen syyskuussa Vantaalla nuuskan luovutuksen yhteydessä. Mies oli antanut pakettiautostaan toiselle

miehelle neljä laatikollista nuuskaa. Tulli suoritti etsinnän pakettiautoon ja takavarikoi sieltä 61 nuuskalaatikkoa. Yksi laatikko sisältää 24 niin sanottua nuuskatornia. Virolaismiehen pidätettiin.

Paria tuntia ennen pidätystä Tulli oli havainnut virolaismiehen Mäntsälässä varastohallissa, jonka sisälle oli puolittain peruutettu virolaisen rekka perävaunuineen. Tullin tietojen mukaan rekka oli saapunut samana aamuna Ruotsista Naantaliin. Havaintojen perusteella rekan kuljettaja ja virolaismiehen purkivat perävaunun sisältöä varastohalliin. Purku kesti noin 15 minuuttia, ja sen jälkeen rekka lähti varastolta. Viro-

lainen mies poistui hieman rekan lähdön jälkeen varastohallilta pakettiautolla, joka oli ajettu varastoon sisälle.

Miehen pidätyksen jälkeen Tulli teki etsinnän varastohalliin. Varastohallin sisällä oli kaksi kuormalavaa, joiden päälle oli pinottu nuuska-laatikoita. Laatikoiden ympärille oli kiedottu pakkausmuovia. Kahden lavan päälle oli pinottuina yhteensä 101 laatikkoa. Varastossa oli useita tyhjiä kuormalavoja ja revittyä pakkausmuovia, mikä viittasi siihen, että varastoon oli tuotu aikaisemmin useampi salakuljetettu nuuskaerä. Lisäksi varastossa oli työnnettävä sähköinen nostin, jolla nuuskalavat oli nostettu rekasta.

Esitutkinnan jatkuessa Tullille syntyi epäily, että toimintaa johti ja suunnitteli Virossa asuva virolainen mies. Miehellä epäiltiin olleen kontaktit Ruotsissa tukkuihin ja maksaneen nuuskaerät sekä järjestäneen niiden salakuljetuksen Suomeen. Tullille muodostui käsitys siitä, millainen liiga oli kyseessä.

Suomalaisten laittomien tukkumyyjien tilaukset ja rahat ottivat vastaan kaksi virolaismiestä, joista toinen toimitti ne henkilökohtaisesti Virossa asuvalle päätekijälle. Päätekijä järjesti salakuljetettaville nuuskaerille maahantuojat.

Kolmannen nuuskaerän Tulli takavarikoi liigalta lokakuussa. Silloin heinäkuun kaksikosta toinen matkusti Tallinnasta Helsinkiin laivalla käyttäen toisen henkilön henkilöllisyyttä. Mies sai Helsingissä käyttöönsä suomalaisen pakettiauton, jolla ajoi Tornioon Pohjois-Suomeen. Ennen rajanylitystä Ruotsiin mies liimasi autoon ruotsalaiset tarrakilvet. Takaisin Suomeen saapuessaan mies käytti samoja tarrakilpiä, jotta välttäisi Tullin tarkastuksen. Mies repi tarrakilvet pois Suomen puolella ja ajoi Helsinkiin.

Helsingissä Tulli pysäytti auton ja takavarikoi siitä 183 kilogrammaa nuuskaa. Mies pidätettiin uudelleen.

Liigan johtajaksi epäilty mies saapui laivalla Tallinnasta Helsinkiin lokakuussa 2018. Mies käytti matkustamiseen toisen henkilön henki-

öllisyyttä ja henkilökorttia. Hänet pidätettiin esitutkintaa varten.

Tulli tutkii asiaa törkeänä veropetoksena ja salakuljetuksena. Esitutkinnan perusteella Tulli epäilee liigan aloittaneen nuuskan salakuljetuksen vuoden 2018 maaliskuussa ja salakuljetettuja nuuskaerä olleen lukuisia.

Salakuljetetun kokonaismäärän epäillään olevan noin 5 000 kiloa,

joista Tulli on takavarikoinut 960 kiloa. Nuuskan salakuljetuksella on vältetty valmisteveroja lähes kaksi miljoonaa euroa. Rikoskokonaisuudessa on rikoksesta epäiltyinä 11 henkilöä, joista neljä on ollut vangittuina. Näiden lisäksi tukkukauppiaksi epäillyt pääkaupunkiseudulla asuvat suomalaismiehet ovat olleet kiinniotettuina.

Törkeä veropetos väärillä tulliasiakirjoilla

Henkilön epäillään syylistyneen törkeään veropetokseen käyttämällä sisällöltään vääriä tulliasiakirjoja ja näin saaneen tullamatonta tavaraa haltuunsa. Tavarat poistuivat tullivalvonnasta, kun varastonpitäjä luovutti ne väliaikaisesta varastosta epäilylle vääriä tulliasiakirjoja vastaan. Tämän takia tavarat jäivät tullaamatta, eikä niistä kannettu asianmukaisia tulleja ja veroja. Tavarosta syntyi tullivelka niiden poistuttua tullivalvonnasta säännösten vastaisesti.

Sisällöltään väärinen asiakirjojen avulla epäilty henkilö onnistui saamaan haltuunsa jalometalliesineitä. Suurin osa esitutkinnassa selvitetävistä tavaraeristä oli tuotu lentorahtina väliaikaiseen varastoon Etelä-Suomen alueella. Vääränsisältöisiä passitusasiakirjoja on löydetty tähän mennessä useita kymmeniä kappaleita.

Esitutkinnassa on selvinnyt, että epäilty sai väärillä tulliasiakirjoilla haltuunsa yhteensä useita tuhansia kiloja jalometalliesineitä. Vältettyjen verojen määrä on tämänhetkisten tietojen mukaan yli kahdeksan miljoonaa euroa. Verojen lopullinen määrä tarkentuu myöhemmin esitutkinnan aikana. Epäilty on vangittu poissaolevana, ja hänet on etsintäkuulutettu EAW-menettelyssä (European Arrest Warrant).

Tullin ulkomaankauppa- ja verotusosasto on suorittanut asiakokonaisuuteen liittyen yli puolentoista miljoonan euron hallinnollisen toimenpiteen.

Helsingin Länsisatamassa takavarikoituja Marble-merkkisiä savukkeita.

Savukkeita Latviasta

Tulli otti tarkastukseen Tallinnasta M/S Star -aluksella saapuneen pakettiauton Helsingin Länsisatamassa 9.2.2018 sen jälkeen, kun savukkeiden etsintään koulutettu koira oli voimakkaasti ilmaissut kiinnostusta sitä kohtaan.

Tarkastuksessa pakettiauton tavaratilasta löydettiin ruskeisiin pahlavilaatikoihin pakattuna 350 kartonkia eli 70 000 kappaletta Route66-merkkisiä savukkeita ja 250 kartonkia eli 50 000 kappaletta Marble-merkkisiä savukkeita. Savukkeista puuttuivat suomen- ja ruotsinkieliset varoitusmerkinnät.

set varoitusmerkinnät.

Pakettiauton kuljettaja kertoi lähteneensä matkalle kuskiksi kahden miehen kanssa heidän pyynnöstään ja että savukkeet oli ostettu ja lastattu pakettiautoon Riikassa Latviassa.

Esitutinnan selvitysten mukaan kolmikko saapui Suomeen yhteisellä sopimuksella siten, että kuskiksi lupautunut mies ajoi yksin pakettiauton ulos laivasta ja kaksi muuta miestä saapuivat jalkamatkustajina. Seuraavana päivänä kotietsinnässä kuskin asunnolle löydettiin savukkei-

den, alkoholin ja nuuskan myyntitoimintaan liittyviä muistiinpanoja. Jalkamatkustajina saapuneet kaksi miestä tavoitettiin esitutkintaan vasta kuukauden kuluttua.

Savukkeista, jotka kolmikko toi maahan Latviasta säännösten vastaisesti, jäi kantamatta tupakkaveroa yhteensä 28 290 euroa.

Esitutkinta törkeästä veropetoksesta ja salakuljetuksesta on valmistunut, ja asia siirtyi syyteharkintaan Helsingin syyttäjänvirastoon kesäkuussa 2018.

Takavarikoituja savukkeita, jotka oli kätkeyty hakelastiin.

GBL:N SALAKULJETUS

Useissa Euroopan maissa GBL (gammabutyrolaktoni) luokitellaan huumausaineeksi ja sen maahantuontia ja käyttöä valvotaan. Euroopassa on kuitenkin monia maita, joissa GBL:ää ei ole vielä luokiteltu huumausaineeksi. Näitä maita ovat muun muassa Tsekki, Saksa, Kroatia, Kreikka, Luxemburg, Alankomaat, Portugali, Malta, Slovenia ja Espanja.

Vuotta 2016 edeltävinä vuosina tehtyjen GBL-takavarikkojen vähäinen määrä viittasi siihen, että aine olisi hävinnyt Suomen markkinoilta. Asiaan vaikutti mahdollisesti Alankomaiden tehokas toiminta GBL:n salakuljetuksen estämiseksi. GBL:n salakuljetus Euroopassa ei kuitenkaan lakannut, vaan siirtyi Puolaan, jossa GBL on luokiteltu kuluttajamarkkinoilla psykoaktiiviseksi aineeksi.

Myöhemmin vuonna 2016 Puolan viranomaiset saivat pysäytettyä GBL:n salakuljetuksen Puolasta, jonka jälkeen GBL:n salakuljetuksesta harjoittaneiden rikollisten toiminta siirtyi Liettuaan.

Viimeisen kahden vuoden ajan GBL:ää on salakuljetettu kuriiriyriytysten välityksellä Liettuaista, ei ainoastaan Suomeen vaan kaikkialle maailmaan. Suomen tulli on takavarikoinut toistuvasti postitse Liettuaista saapuneita GBL-lähetyksiä. Vuonna 2018 Tullissa takavarikoitiin Tullilaboratorion tilastojen mukaan GBL:ää yhteensä 143 litraa, hieman enemmän kuin vuonna 2017 (125 litraa).

Tulevaisuuden haasteet

1.12.2018 GBL luokiteltiin Liettuassa huumausaineeksi. Uusien säädösten avulla Liettuan viranomaisten on helpompi puuttua GBL:n salakuljetukseen ja rangaista salakuljetukseen liittyviä toimijoita.

Välittömästi Liettuan lainmuutosten myötä GBL:n salakuljetus siirtyi toiseen Euroopan valtioon. Uusien havaintojen mukaan GBL:ää salakuljetetaan nyt Sloveniasta, joka on entinen itäblokin maa, kuten aikaisemmatkin salakuljetusmaat Puola ja Liettua.

Todennäköisesti kilpajuoksu viranomaisten ja salakuljettajien kesken jatkuu, kunnes GBL saadaan luokiteltua huumausaineeksi kaikkialla Euroopassa.

GBL-kanistereita.

SIPULIKANAVA – AVOINTA HUUMAUSAINE- KAUPPAA TOR-VERKOSSA

Tor-verkkoon avattiin vuonna 2014 Sipulikanava-niminen keskustelufoorumi, jolla alettiin keskustelun lisäksi pian myös myydä laittomasti maahantuotuja huumausaineita. Sipulikanava osoittautui suosituksi palveluksi, ja se kasvoi nopeasti yhdeksi suurimmista suomalaisista huumausainekauppasivustoista verkossa. Sivuston suosio kertoo se, että hie-man ennen kuin Tulli sulki sen, sinne kirjoitettiin noin 3 000 viestiä päivässä, joista pääosa koski huumausaineiden myyntiä tai ostamista.

Vuosien 2016 ja 2017 aikana Poliisiasian tietojärjestelmään kirjattiin 199 rikosilmoitusta, jotka koskivat Sipulikanavan kautta organisoitua huumausainekauppaa. Näistä 37 tapausta oli tekemuodoltaan törkeitä.

Sipulikanavalla ei ollut rekisteröitymispakkoa – kuka tahansa sai siis helposti myyntiin mitä tahansa, ilman että sivuston ylläpito puuttui siihen. Palvelu oli jaettu paikkakuntakohtaisiin osioihin, joista ostajan oli helppo etsiä huumausaineen myyjä omalla asuinalueellaan. Myös postimyyntille ja suurille huumaus-

aine-erille oli omat osionsa.

Yleisimmin toimittiin siten, että huumausaineiden myyjä kirjoitti Sipulikanavalle viestin, jossa hän kertoi, mitä tuotteita hänellä oli myynnissä, missä ne sijaitsivat ja miten häneen sai yhteyden. Ilmoituksissa oli lähes poikkeuksetta myös kuva myyntiin tarjotusta huumausainesta. Halukkaat ostajat selailivat ilmoituksia, ja näin yhteys ostajan ja myyjän välillä muodostui. Yksityiskohtat kaupoista sovittiin pääosin vahvasti salatuissa pikaviestisovelluksissa kuten Wickr:ssä.

Kauppapaikan helppokäyttöisyys ja hyvä toimivuus myös mobiililaitteilla tekivät siitä erittäin helposti saavutettavan, myös alaikäisille.

Tulli alkoi tutkia Sipulikanavan toimintaa vuonna 2017, kun kävi ilmi, että Tullin aikaisemman Ekstaasikauppa-tutkinnan epäilty oli käynyt huumausainekauppaa myös Sipulikanavalla. Rikostiedustelun ja viranomaisyhteistyön tuloksena Sipulikanavan ylläpitäjän henkilöllisyys saatiin selville vuoden 2017 aikana.

Tutkinnan aikana varmistui, että

sivuston ylläpitäjä helpotti ja sujuvoitti huumausainekauppaa sivustollaan muokkaamalla sitä jatkuvasti myyjien ja ostajien pyyntöjen perusteella. Hän myös rakensi sivustolleen ominaisuuden, jota hyväksikäyttäen huumausaineiden myyjät saivat parannettua omien myynti-ilmoitustensa näkyvyyttä bitcoineilla suoritettua maksua vastaan.

Loppuvuodesta 2017 Sipulikanavan ylläpitäjäksi epäillyn keski-ikäisen miehen kotiin suoritettiin kotietsintä, jossa Tullia avustivat Helsingin poliisilaitoksen valmiusyksikkö ja Keskusrikospoliisi. Kotietsinnän tuloksena takavarikoitiin suuri määrä digitaalista todistusaineistoa, myös Sipulikanavan palvelinkoneet.

Syyttäjä vaati loppuvuodesta 2018 nostamassaan syytteessä epäilylle vähintään seitsemän vuoden rangaistusta törkeästä huumausainerikoksesta välittäjänä. Asiaa käsiteltiin käräjillä tammikuussa 2019. Käräjäoikeus antaa tuomionsa helmikuussa 2019.

HUUMAUSAINERIKOKSET JA HUUMAUSAINEIDEN LÄHTÖAINEET

Tullin tietoon tuli vuoden 2018 aikana yhteensä 2 753 huumausainerikosta, mikä on selkeästi pienempi määrä kuin vuonna 2017. Laskua tapahtui pääosin perusmuotoisissa huumausainerikoksissa, joiden määrä vähentyi yli 400 tapauksella.

Törkeiden huumausainerikosten määrä taas nousi hieman – tapauksia oli vuonna 2018 yhteensä 281. Törkeissä huumausainerikoksissa epäiltyinä oli yhteensä 193 yksittäistä henkilöä. Näistä epäillyistä 42 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia, joiden joukossa oli eniten Viron, Gambian, Marokon, Ruotsin ja Liettuan kansalaisia. Valtaosa perusmuotoisista tapauksista paljastui postiliikenteen valvonnassa. Tästä voidaan päätellä, että huumausaineita tilataan verkosta runsaasti.

Vuonna 2018 huumausaineita takavarikoitiin 1 060 kiloa, mikä on huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2017 (3 175 kg). Tämä selittyy sillä, että khatin takavarikkomäärä putosi edellisvuoden 2 304 kilosta noin 700 kiloon. Lisäksi hasiksen takavarikoitu määrä väheni noin 640 kilolla.

Huumausaineet salakuljetetaan Suomeen pääosin Baltiasta ja läntisestä Euroopasta. Suomi on myös huumausaineiden kauttakuljetusmaa, jonka kautta aineita salakuljetetaan sekä Venäjälle että Länsi-Euroopan alueelle ja Pohjoismaista erityisesti Norjaan.

Synteettiset huumausaineet

Amfetamiinia ja metamfetamiinia takavarikoitiin vuonna 2018 yhteensä 46,3 kiloa. Metamfetamiinin osuus tästä oli vain noin yksi kilo. Määrä on pienempi kuin edellisvuonna (58,8 kg). Useimmiten amfetamiinia tai metamfetamiinia salakuljettivat ulkomaan kansalaiset meritse saapuvassa matkustajaliikenteessä.

Amfetamiinia tulee maahan merkittäviä määriä myös kirjelähetyksinä muun muassa Saksasta, ja se on edelleen yksi suosituimmista huumausaineista Suomessa. Vuoden 2018 takavarikkotilastojen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) suorittamien jätevesitutkimusten perusteella metamfetamiini näyttää

lähes kadonneen Suomen huumausainemarkkinoilta. Jätevesitutkimukset osoittavat myös amfetamiinin käytön kasvaneen hyvin voimakkaasti ainakin pääkaupunkiseudulla.

Uudet psykoaktiiviset aineet (NPS) ovat edelleen ongelma, ja aineiden kirjo on valtava. Näiden aineiden tilastollinen vertailu on hankalaa, koska aineet voidaan luokitella kolmeen eri ryhmään: huumausaineet, kuluttajamarkkinoilla kielletyt psykoaktiiviset aineet (KKP) ja luokittelemattomat aineet. Uusia aineita tulee markkinoille jatkuvasti ja vanhoja poistuu sieltä.

Tullilaboratorion tutkimuksissa havaittiin vuonna 2018 noin 90 uutta psykoaktiivista ainetta, näistä 10 ainetta oli sellaisia, joita Tullilaboratoriossa ei oltu aikaisemmin tavattu. Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista astui voimaan 20.12.2014, jolloin aiemmin lääkkeiksi luokitellut aineet saatiin huumausainelain alaisiksi.

Aineiden tuontia Suomeen lainsäädäntö ei kuitenkaan täysin ole lopettanut, vaan Tullilaboratorion

Huumausainerikokset	2014	2015	2016	2017	2018
Törkeä huumausainerikos	300	199	254	271	281
Huumausainerikos	1 641	1 819	2 810	2 829	2 403
Huumausainerikoksen valmistelu	52	88	39	39	12
Huumausaineen käyttörikos	218	206	84	90	57
Kaikki huumausainerikokset yhteensä	2 211	2 312	3 187	3 229	2 753
Takavarikoidut huumeet					
Takavarikoitu amfetamiini (kg) (sis. metamfetam.)	187,8	135,9	56,2	58,8	46,3
Takavarikoitu marihuana (kg)	151,7	63,9	25,4	115,2	199,9
Takavarikoidut huumeet (kg)	3 488	1 277	1 036	3 175	1 060
Takavarikoitu ekstaasi (tabl.)	58 289	9 791	107 000	19 034	187 784
Takavarikoitu buprenorfiini (tabl.)	15 459	18 675	20 994	15 136	33 375

tutkimien näyttöiden määrät ovat pysyneet lähes yhtä suurina kuin ennen lainsäädännön muutoksia.

Synteettiset opioidit ovat muodostuneet suureksi ongelmaksi muualla Euroopassa sekä Pohjois-Amerikassa. Ilmiö on alkanut näkyä Suomessakin, sillä vuoden 2018 aikana postiliikenteessä takavarikoitiin runsaasti yhtä fentanyylijohtainnaista. Aineet oli tilattu internetin pimeiltä kauppapaikoilta. Tullin tilastot ja jättesitutkimukset osoittavat, että aiemmin suosittu alfa-PVP on kadonnut markkinoiltamme.

Ekstaasitabletteja takavarikoitiin vuonna 2018 yhteensä 187 784, mikä on lähes kymmenkertainen määrä verrattuna edellisvuoteen. Määrä koostuu suurelta osin Tullin historian suurimmasta 130 000 tablettin takavarikoidusta erästä, joka todennäköisesti oli tarkoitettu vietäväksi Venäjälle. Ekstaasi on säilyttänyt suosionsa vuonna 2012 alkaneen markkinoille paluun jälkeen.

THL:n jättesitutkimustulosten mukaan ekstaasia käytetään erityisesti perjantaisin ja lauantaisin. Tämä tukee aikaisempia käsityksiä siitä, että ekstaasia käytetään runsaasti nuorten aikuisten viikonloppujuhlinnan yhteydessä "bilehuumeena".

Subutex

Subutex on edelleen suosittua huumausaineiden käyttäjien keskuudessa, ja sitä salakuljetetaan suuria määriä Suomeen. Vuonna 2018 takavarikoitiin noin 33 000 Subutex-tablettia, mikä on kaksinkertainen määrä verrattuna edellisvuoteen.

Subutexia salakuljetetaan useimmiten tuhansien tablettien erissä Ranskasta Saksaan ja Ruotsiin, ja sieltä laivaliikenteessä Suomeen. Subutexin päihdekäyttö on edelleen yleistä, ja ongelma on levinnyt koko Suomeen. Ulkomaalaisista salakuljettusta hoitavat pääasiassa pohjoisafrikkalaista alkuperää olevat sekä liettualaiset ja virolaiset henkilöt.

Subutex-tablettien katukauppahinnassa on suuria eroja eteläisen ja pohjoisen Suomen välillä. Pääkaupunkiseudulla tablettien kapp-

lehinta on 30–50 euroa, kun taas Pohjois-Suomessa hinta voi nousta 100–120 euroon. Vankiloissa yksi tabletti saattaa maksaa useita satoja euroja.

Subutexin houkuttelevuutta lisää suuren kysynnän lisäksi sen myynnistä saatava voitto. Yhden tablettin hankintahinta Ranskassa on vain muutaman euron.

Kannabis

Vuonna 2017 hasista takavarikoitiin huomattavasti edellisvuotta vähemmän – kaikkiaan 34 kiloa. Marihuanaa taas takavarikoitiin selkeästi edellisvuotta enemmän, yhteensä 199,9 kiloa.

Kannabis on käytetyin huumausaine Suomessa. Marihuanan salakuljetus lentoteitse Espanjasta ja Portugalista aktivoitui voimakkaasti vuoden 2017 aikana, ja sama trendi on jatkunut vuonna 2018. Kuriireina on toiminut pohjoisafrikkalaista alkuperää olevia henkilöitä ja useiden eri Euroopan valtioiden kansalaisia. Hasiksen salakuljetus kehonsisäisesti jatkui myös vuoden 2018 aikana.

Kokaiini

Vuonna 2018 Tulli takavarikoi kokaiinia huomattavasti edellisvuotta enemmän, eli yhteensä 8,2 kiloa. Takavarikkotilastojen perusteella kokaiinin salakuljetus Suomeen on lisääntynyt voimakkaasti vuodesta 2014 lähtien. Yksittäisten takavarikoiden määrät ovat kasvaneet jo muutaman vuoden ajan.

THL:n jättesitutkimusten perusteella kokaiinin käyttö pääkaupunkiseudulla lisääntyi selkeästi kesällä 2016 ja pysyi samalla tasolla vuoden 2017 loppuun saakka. Vuoden 2018 aikana käyttö on kaksinkertaistunut.

Khat

Vuonna 2018 khatia takavarikoitiin edellisvuotta selkeästi vähemmän, eli 711 kiloa. Tuoreen khatin tuonti on hieman laantunut Tullin tietoon tulleiden tapausten perusteella, mutta edelleen sitä salakuljetetaan suoraan

tuotantoalueilta Afrikasta.

Kuivattua khatia taas on tullut runsaasti posti- ja kuriirilähetystenä. Kevyemmän kuivatun khatin osuuden kasvu selittää osittain voimakasta takavarikkomäärän laskua. Ei ole kuitenkaan todennäköistä, että khatin käyttö olisi vähentynyt; sitä käytetään edelleen paljon tiettyjen vähemmistöjen keskuudessa.

Huumausaineiden lähtöaineet eli prekursorit

Luokiteltuja huumausaineiden lähtöaineita takavarikoidaan vuosittain erittäin vähän. Aasiasta suuntautuva lento- ja pikarahtiliikenteessä saapui vuonna 2018 ei-luokiteltuja aineita ja välineistöä, jotka sopivat käytettäväksi joko laillisiin tarkoituksiin tai huumausaineiden valmistukseen.

Suomea ei voida kansainvälisesti pitää suurena huumausaineiden tuotanto- tai lähtömaana, mutta muun Euroopan huumausainerikollisuuden ilmiöt ovat hyvin usein saapuneet myös Suomeen. On siis mahdollista, että synteettisten huumausaineiden valmistus lisääntyy Suomessa, ainakin pienimuotoisena.

Suomea käytetään myös kauttakulkumaana huumausaineiden lähtöaineiden tai niiden valmistuksessa käytettävien aineiden salakuljetuksessa Aasiasta muualle Eurooppaan.

GBL on Suomessa luokiteltu kulluttajamarkkinoilla kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi, mutta kansainvälisesti sitä pidetään myös huumausaineen lähtöaineena, koska se muuttuu käyttäjän kehossa GHB:ksi, joka taas on huumausaine. GBL:ää esiintyi vuonna 2018 runsaasti, ja Tulli takavarikoi sitä noin 140 litraa. Ainetta tuli vuonna 2018 Suomeen pääosin Liettuasta yhden tai viiden litran kanistereissa.

GBL:n käyttöannos on 1–2 millilitraa, joten litrasta saa jopa tuhat käyttöannosta. Liettua luokitteli GBL:n huumausaineeksi 1.12.2018, ja tämän vaikutukset nähdään vuoden 2019 aikana.

Liettualaisten miesten törkeät huumausainerikokset

Tulli tutki viime vuonna amfetamiinin ja kokaiinin salakuljetukseen liittyvää rikoskokonaisuutta.

Esitutkinta sai alkunsa, kun Tulli tarkkaili helmikuun alussa kahta liettualaista miestä, joiden epäiltiin liittyvän huumausaineiden salakuljetukseen. Miehet otettiin kiinni noin vuorokauden kestäneen tarkkailun jälkeen. Toinen epäillyistä meni suomalaisessa rekisterissä olleeseen henkilöautoon epäilyttävältä näyttäneiden kantamusten kanssa. Auto pysäytettiin ja liettualainen epäilty sekä auton kuljettajana toiminut suomalainen mies otettiin kiinni epäilyinä törkeästä huumausainerikoksesta.

Saman illan aikana tehtiin myös etsintä hotellihuoneeseen, johon liettualaiset miehet olivat majoittuneet. Toinen liettualaisista epäillyistä otettiin kiinni hotellihuoneesta. Ho-

tellihuoneesta takavarikoitiin useita puhelimia.

Yhteen puhelimesta alkoi seuraavana päivänä saapua tekstiviestejä, joiden perusteella aloitettiin tarkkailu Virosta samana aamuna saapuneeseen liettualaiseen ajoneuvoyhdistelmään.

Ajoneuvoyhdistelmä pysäytettiin ja otettiin tarkastukseen pääkaupunkiseudulla saman päivän aikana. Ajoneuvon ohjaamosta takavarikoitiin jauhesammutin, josta löytyi 5 000 millilitraa amfetamiiniemästä.

Amfetamiiniemäs oli pitoisuudeltaan 79-prosenttista. Siitä olisi pystynyt valmistamaan yli 19 kiloa katukauppavahvuista amfetamiinisulfaattia (95 000 käyttöannosta). Lisäksi ohjaamossa olleesta suolaämpäristä takavarikoitiin pakkaus, joka sisälsi 501 grammaa kokaiinia.

Kokaiini oli pitoisuudeltaan

91-prosenttista, eli siitä olisi saanut katukauppavahvuista kokaiinia noin kaksi kiloa. Ajoneuvoyhdistelmästä takavarikoitiin myös amfetamiinin valmistamisessa tarvittavia ainesosia. Takavarikoitujen huumausaineiden kokonaisarvo oli noin 822 000 euroa.

Esitutkinnassa selvitettiin, että samat epäillyt salakuljettivat myös vuoden 2017 loka- ja marraskuussa 500 grammaa kokaiinia ja 2 000 millilitraa amfetamiiniemästä, josta olisi pystynyt valmistamaan yhteensä noin 7,5 kiloa katukauppavahvuista amfetamiinia. Katukauppaan päätyneiden huumausaineiden yhteisarvo oli noin 420 000 euroa.

Esitutkinnan aikana tutkintavankeudessa oli neljä 70- tai 80-luvulla syntynyttä miestä, jotka ovat Liettuan ja Suomen kansalaisia. Kolme heistä on kansainvälisen moottoripyräkerhon Suomen ja Liettuan osastojen täysjäseniä.

Törkeät huumausainerikokset on käsitelty Helsingin käräjäoikeudessa, mutta tuomiot eivät ole vielä lainvoimaisia.

HUUMELÄÄKKEET, LÄÄKKEET, DOPING

HUUMELÄÄKKEET

Huumelääkerikokset kuuluvat huumausainerikoksiin, joten niiden lukumääriä ei tilastoida erikseen.

Huumelääkkeitä takavarikoitiin vuoden 2018 aikana yhteensä 78 192 tablettia. Takavarikoitujen huumelääkkeiden määrät laskivat selvästi verrattuna edelliseen vuoteen. Vähennyistä oli noin 54 prosenttia. Buprenorfiinilääkkeiden takavarikot Vuoteen 2017 verrattuna puoles-

taan noin kaksinkertaistuivat 15 136 tablettista 33 375 tablettiin.

Tullilaboratorion tutkimustilastojen mukaan buprenorfiini sekä diatsepaamit, alpratsolaamit ja klonatsepaamit olivat vuoden 2018 yleisimpiä takavarikoituja huumelääkkeitä.

Kaikista vuoden 2018 aikana takavarikoiduista huumelääkkeistä noin puolet oli bentsodiatsepiini-

lääkkeisiin kuuluvia huumaavia aineita. Toisen puolen takavarikoiduista aineista muodostivat opioidilääkkeet, joista selvästi yleisin aine oli buprenorfiini. Se oli myös kappalemäärältään yleisin yksittäinen takavarikoitu huumelääke.

Buprenorfiinin jälkeen toiseksi eniten kappaleittain mitattuna takavarikoitiin bentsodiatsepiineihin kuuluvaa diatsepaamia, jonka osuus

oli 47 prosenttia kaikista bentsodiatsepiineihin kuuluvista huume-lääkkeistä. Lisäksi takavarikoitiin alpratsolaamia ja klonatsepaamia, jotka kuuluvat myös bentsodiatsepiinilääkkeiden ryhmään.

Alpratsolaamin osuus oli 33 prosenttia ja klonatsepaamin 14 prosenttia kaikista takavarikoituista bentsodiatsepiineista.

Muita opiaatteihin luokiteltavia aineita, kuten metadonia, kodeiinia ja oksikodonia, takavarikoitiin vuoden 2018 aikana myös jonkin verran. Pie-

niä määriä löydettiin myös metyyli-fenidaattia, harvinaisempia bentsodiatsepiinijohdannaisia, sekä deksamfetamiinia.

Ylivoimaisesti suurin osa, eli 91 prosenttia, huume-lääkkeistä takavarikoitiin vuoden 2018 aikana posti- ja kuriiriliikenteestä. Lentoliikenteessä takavarikoitiin viisi prosenttia huume-lääkkeistä; laivaliikenteen ja ajoneuvoliikenteen osuus oli neljä prosenttia.

Vuoden 2018 aikana takavarikoitujen huume-lääkkeiden yleisim-

mät lähetysmaat olivat Iso-Britannia, Portugali ja Unkari. Iso-Britanniasta tuli 26 prosenttia, Portugalista 18 prosenttia ja Unkarista 8 prosenttia huume-lääkkeistä sisältäneistä posti- tai kuriirilähetyksistä.

Suurimmassa osassa tapauksia epäillyn tekijän kansallisuus oli suomalainen. Suomen kansalaisia epäillyistä oli 81 prosenttia. Yksittäisissä tapauksissa epäiltyinä oli myös Venäjän, Norjan ja Espanjan kansalaisia.

Takavarikointi huume-lääkkeet (tabl.) (sis. buprenorfiini)	2014	2015	2016	2017	2018
Yhteensä	35 202	36 921	82 115	170 052	78 192

LÄÄKKEET

Vuonna 2018 Tullin kirjaamien lääkerikosten kokonaismäärä laski lievästi edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Laskua oli noin neljä prosenttia. Perusmuotoisten lääkerikosten määrä laski edelliseen vertailujaksoon verrattuna 27 prosenttia, kun taas lääkerikkomusten lukumäärässä ei havaittu muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Valtaosa kaikista kirjatusta tapauksista käsiteltiin lääkerikkomuksina, jotka johtavat yleensä pelkäämistään menettämisseuraamukseen.

Vuoden 2018 aikana tabletti-muodossa olevia lääkkeitä takavarikoitiin merkittävästi vähemmän kappalemäärittäin mitattuna kuin vuonna 2017. Lääketabletteja takavarikoitiin vuoden 2018 aikana

56 009 kappaletta, kun edellisenä vuonna takavarikkomäärä oli 265 406 tablettia. Laskua verrattuna vuoteen 2017 oli peräti 79 prosenttia.

Vuoden 2018 aikana Tullin takavarikoimista lääkkeitä suurin osa oli klenbuterolia, erilaisia syöpälääkkeitä ja opioidipohjaisia kipulääkkeitä. Klenbuterolia käytetään erityisesti hevosten astman hoidossa, ja sillä ei ole muuta lääketieteellistä käyttöä EU:ssa. Myös syöpälääkkeinä käytettäviä eksemestaania, letrotsolia ja anastrotsolia takavarikoitiin vuoden 2018 aikana. Kolmanneksi yleisin yksittäinen takavarikoitu aine oli opioidipohjaisiin kipulääkkeisiin kuuluva tramadoli.

Edelleen takavarikoitujen lää-

keiden joukossa oli erektiolääkkeitä ja erilaisia sairauksien tai niiden oireiden hoitoon tarkoitettuja lääkkeitä, kuten verenpaine-, kipu-, allergia- ja mielialalääkkeitä. Kun vertaillaan vuosien 2017 ja 2018 takavarikkomäärien kehitystä, tietyissä lääkeaineryhmissä on havaittavissa muutoksia. Eksemestaania, letrotsolin ja anastrotsolin takavarikkomäärät kasvoivat 80 prosentilla ja tramadolien takavarikkomäärä kasvoi 28 prosentilla vuoteen 2017 verrattuna.

Valtaosa lääkkeitä takavarikoitiin posti- ja kuriiriliikenteestä. Kaikkiaan 88 prosenttia vuoden 2018 aikana tehdyistä perusmuotoisista lääkerikoksista havaittiin posti- tai kuriiriliikenteessä. Lääkerikkomuksissa posti- ja kuriiriliikenteen osuus

Lääkerikokset	2014	2015	2016	2017	2018
Lääkerikos	190	124	144	110	80
Lääkerikkomus	561	682	710	632	633
Yhteensä	751	806	854	742	713
Takavarikoidut lääkkeet (tabl.)	90 792	282 908	225 564	265 406	56 009

oli peräti 91 prosenttia.

Lääkerikoksissa yleisimmät lääk-
keiden lähtömaat olivat Intia, USA,
Sveitsi ja Hollanti. Intiasta tuli 15
prosenttia kaikista Tullin löytämis-
tä lääkkeistä. Seuraavina olivat USA,
Sveitsi ja Hollanti, joista jokaisesta
tuli 13 prosenttia takavarikoiduis-
ta lääkkeistä. Lääkerikkomuksissa
yleisimmät lähtömaat olivat Sveitsi,

joista tuli 28 prosenttia takavarikoi-
duista lääkkeineistä, USA (20 %) ja
Intia (11 %). Muutamiin tai yksittäi-
siin tapauksiin liittyviä lähtömaita
oli useita. Suurin osa postiliikenteen
tarkastuksista tehtiin läpivalaisun
perusteella.

Perusmuotoisista lääkerikoksis-
ta epäillyistä tekijöistä 66 prosenttia
oli Suomen kansalaisia. Kuusi pro-

senttia epäillyistä oli Venäjän kansa-
laisia. Lääkerikkomuksissa Suomen
kansalaisia oli epäillyistä 79 pro-
senttia; Venäjän kansalaisia oli kolme
prosenttia. Muiden kansallisuuksien
edustajia oli molemmissa tekemu-
doissa epäiltyinä vain yksittäisissä
tapauksissa.

DOPINGAINEET

Tulli paljasti vuoden 2018 aikana yh-
teensä 230 dopingrikosta. Määrä py-
syi samalla tasolla edelliseen vuo-
teen verrattuna. Näistä 13 rikoksen
tekotapa oli törkeä. Perusmuotois-
ten dopingrikosten määrä nousi 35
prosentilla, ja lievien dopingrikosten
määrä puolestaan laski 10 prosentil-
la vuoteen 2017 verrattuna.

Dopingaineiden takavarikko-
jen lukumäärä on pysynyt samana
vuonna 2018, mutta aineiden määrä
on noussut huomattavasti vuodesta
2017. Vuoden 2018 viimeisellä nel-
jänneksellä tehdyt suuret yksittäiset
takavarikot nostivat koko vuoden
takavarikkomäärät merkittävästi
edellisen vuoden määriä suurem-
miksi. Yhteensä vuoden 2018 aikana
takavarikoitiin 587 445 tablettia/
ampullia dopingaineita. Vuonna 2017
takavarikoitiin 121 301 tablettia/am-
pullia, joten määrä yli nelinkertaistui
edelliseen vuoteen verrattuna.

Tullilaboratorion tutkimustilas-
tojen mukaan vuoden 2018 aika-
na takavarikoiduista dopingaineista

ylivoimaisesti suurin osa – peräti 93
prosenttia – oli anabolisia steroide-
ja. Yksittäisistä aineista eniten taka-
varikoitiin stanotsololia, jonka osuus
oli puolet kaikista takavarikoiduista
anabolisista steroideista. Toiseksi
eniten takavarikoitiin oksandrolonia,
joka yhdessä stanotsololin kanssa
muodosti yhteensä 80 prosenttia
vuonna 2018 takavarikoiduista ana-
bolisista steroideista.

Testosteronin osuus oli vuonna
2018 erittäin pieni, ainostaan noin
kolme prosenttia takavarikoiduista
dopingaineista. Kaikki vuonna 2018
takavarikoitu testosteroni oli injek-
toitavassa muodossa, kun taas val-
taosa takavarikoiduista anabolisista
steroideista oli tablettimuodossa.
Muihin dopingaineisiin luokiteltavia
antiestrogeeneja sekä kasvuhor-
monia takavarikoitiin myös jonkin
verran.

Suurin osa (80 %) dopingaineis-
ta takavarikoitiin posti- ja kuriiri-
liikenteessä. Lentoliikenteen osuus
takavarikoista oli kuusi prosenttia,

ajoneuvo- tai junaliikenteen viisi
prosenttia ja laivaliikenteen kol-
me prosenttia. Loput takavarikoista
tehtiin tutkinnan yhteydessä. Suurin
osa takavarikoista tehtiin tälläkin
tarkastelujaksolla Helsinki-Vantaan
lentokentän ulkomaanpostissa.

Dopingaineita sisältäneiden
posti- ja kuriirilähetysten yleisim-
mät lähtömaat vuoden 2018 aikana
olivat Puola ja USA, joiden molem-
pien osuus oli 18 prosenttia kaikista
tapauksista. Seuraavaksi yleisim-
mät lähtömaat olivat Iso-Britannia
(10 %) ja Unkari (9 %). Singaporesta
saapui kahdeksan prosenttia lähe-
tyksistä, ja yksittäisiä lähetyksiä saa-
pui useasta eri lähtömaasta.

Suurin osa (83 %) dopingrikok-
sista epäillyistä henkilöistä oli kan-
sallisuudeltaan suomalaisia. Irakin,
Venäjän ja Puolan kansalaiset olivat
epäiltyinä muutamissa tapauksis-
sa, ja muiden maiden kansalaisia oli
epäiltyjen joukossa vain yksittäisissä
dopingrikoksissa.

Dopingrikokset	2014	2015	2016	2017	2018
Törkeä dopingrikos	17	29	35	6	13
Dopingrikos	256	154	49	37	50
Lievä dopingrikos	52	160	160	186	167
Yhteensä	325	343	244	229	230
Takavarikoidut dopingaineet (tabl./ampullia)	87 491	110 442	28 188	121 301	587 445

Dopingaineita Bulgariasta

Lokakuussa 2018 takavarikoitiin Postitullissa kahdesta samalle vastaanottajalle osoitetusta postipaketista suuri määrä dopingaineita. Postipaketit oli lähetetty Bulgariasta, ja niiden yhteispaino oli 21 kiloa.

Paketeista takavarikoitiin yhteensä 3 830 ampullia ja 1 850 tablettia anabolisia steroideja sekä testosteronia. Tämä määrä riittäisi yhteensä keskimäärin 269 käyttökäyttöön, ja sen arvo katukaupassa olisi noin 25 000 euroa. Lisäksi toisesta paketista takavarikoitiin 1 150 tablettia klenbuterolia, joka on reseptiä vaativa lääkevalmiste. Asiaa tutkitaan törkeänä dopingrikoksena ja salakuljetuksena.

TULLILABORATORIO TUTKII JA ANALYSOI

Tullilaboratoriossa tutkittiin vuonna 2018 noin 5 000 laittomaan maahantuontiin liittyvää näytettä. Monta vuotta kestänyt näytemäärän nousu on saatu pysäytettyä karsimalla määrätietoisesti turhia laboratorioon lähetettäviä näytteitä. Samaan aikaan analytiikan taso on parannettu ja uusia mittalaitteita hankittu yhä hankalampien näytteiden analysoimista varten.

Tullissa nähdään usein ensimmäisenä monia uusia ilmiöitä tavaravirtaa valvottaessa. Näiden ilmiöiden tuomiseksi esiin on tehtävä töitä myös Tullilaboratoriossa. Kaikki uudet muuntohuumeet, lääkkeet ja muuntodopingaineet on kyettävä analysoimaan, ja siihen tarvitaan ajan tasalla olevia analyysilaitteistoja.

Viimeisin lisäys entuudestaan varsin kattavaan laitekantaan on ollut EU:n sisäisen turvallisuuden ISF-rahoituksella hankittu kaasukromatografi-infrapunaspektrometri (GC-IRD), jolla voidaan varmistaa muun muassa muuntohuumeiden rakenteiden pieniä eroavaisuuksia. Samalla rahoituksella on hankittu myös kahdeksan kannettavaa raman-mittalaitetta, joilla aineiden alustava tunnistus voidaan usein tehdä jo kenttäolosuhteissa.

Useiden EU-maiden tulleissa on ollut nähtävissä samansuuntaista

toimintamallin kehitystä, jossa kärkeä lajittelua laittomien ja laillisien lähetysten välillä voidaan tehdä jo kentällä erilaisten kannettavien laitteiden avulla. Tällä joudutetaan tavaraliikenteen kulkua. Laboratorio voi näin keskittyä vain hankalampien ja tutkinnan kannalta välttämättömien näytteiden analysoimiseen. Näin prosessia saadaan kokonaisuudessaan nopeammaksi ja kustannustehokkaammaksi.

Uusia laboratorio- ja kenttämittalaitteita tulee markkinoille yhä kiihtyvään tahtiin. Tämän kehityksen seuraaminen, laitteiden testaaminen ja hankinta kilpailutuksineen vie paljon aikaa, ja rajallisilla resursseilla on aina huolehdittava, että laissa säädettyistä perustehtävistä selviydytään ilman ongelmia. Huomisen ongelmia ei kuitenkaan voida ratkoa eilisen keinoilla, joten kehityksen kärjessä on jatkuvasti pysyttävä.

Uudet aineet saadaan lainsäädännön piiriin usein vasta silloin, kun ilmiön terävin kärki on jo nähty. Myös lääkelainsäädännön epäselvyydet ovat jokapäiväinen haaste tullivalvonnassa. Selkeiden ja ajan tasalla olevien lääke-, huumaus- ja dopingaineluokitteluiden ylläpitäminen olisi sekä Tullin että kansalaisten etu. Näin välttyttäisiin paljolta ylimääräiseltä työltä ja monilta sekaannuksilta, joita pahimmillaan puidaan eri oikeusasteissa. Näidenkin asioiden eteen työskennellään Tullilaboratoriossa, mutta todellinen valta ratkaista nämä ongelmat on ministeriöissä, joille tehtävät kuuluvat.

Keskusteluuyhteys on kuitenkin hyvä, ja sitä tullaan jatkossakin käyttämään, jotta valvontaa häiritsevät lainsäädännölliset ongelmat vähenisivät.

Tullilaboratorion ja koko laittoman maahantuonnin valvonnan suurimmat haasteet eivät ole vain uudet ilmiöt ja tekniikan kehityksen seuraaminen.

Lainsäädännön uudistusten hidastunut tahti alati muuttuvassa maailmassa hankaloittaa Tullin työtä merkittävästi. Muuntohuumeiden ja muuntodopingaineiden maailmassa on käynnissä jatkuva ”kissa-hiiri-leikki”.

Erään verkkokaupan loppu

Tulli sai viime vuonna valmiiksi laajan esitutinnan, joka koski pääasiassa verkossa käytyä huumausaineiden maahantuontia ja kauppaa vuonna 2017.

Esitutkinta sai alkunsa syksyllä 2017, kun Helsinki-Vantaan lentokentälle saapui rahtina Hollannista noin 100 gramman erä kokaiinia. Kokaiini oli kätkeyty kahden kynttilän sisään ja osoitettu pääkaupunkiseudulla sijaitsevaan yksityisasuntoon. Muutaman viikon kuluttua samaan osoitteeseen lähetettiin Saksasta kaksi kirjettä, joista takavarikoitiin yhteensä 193 grammaa amfetamiinia.

Tullin tutkinta pääsi esitutkinnsa nopeasti epäiltyjen jäljille, ja erilaisilla tutkintatoimenpiteillä saatiin lopulta selville, että huumausaineiden vastaanottaja oli noin 30-vuotias pääkaupunkiseudulta kotoisin oleva mies. Epäilty oli ulkoistanut lähetysten noutamisen rikoskumppaneilleen, jotka olivat käyneet aiemmin kevään aikana noutamassa postista neljä samaan osoitteeseen saapunutta lähetystä.

Hollannin viranomaisilta saatiin tarkempaa tietoa aiemmista lähetyksistä. Sikääläiset viranomaiset

olivat takavarikoineet paikallisen huumausaineiden verkkokauppiaan tietokoneen, josta oli saatu todistusaineistoa muun muassa Suomeen lähetetyistä huumausaine-eristä. Tullin tutkittavana olleen epäillyn käyttämään osoitteeseen näistä lähetyksistä oli osoitettu neljä, joista kahden sisältö saatiin selville hollantilaisten tietojen perusteella.

Maaliskuussa Suomeen saapunut lähetys oli sisältänyt 3 000 timantin mallista ekstaasitablettia ja toinen kesäkuussa saapunut lähetys 50 grammaa 86-prosenttista kokaiinia.

Esitutkinnsa selvisi, että pääepäilty oli myynyt maahantuominaan huumausaineita Silkkitiellä sijainneesta myyntipaikasta huhti- ja loka-kuun 2017 välisenä aikana. Yhteensä oli myyty 117 grammaa puhdasta alfa-PVP:tä, 223 grammaa MDMA:ta, 72 grammaa amfetamiinia, 125 ekstaasitablettia, 580 Rivotril 2 mg:n tablettia sekä 20 OxyContin 80 mg:n tablettia. Katukauppaan oli päätyntä myös 50 grammaa kokaiinia ja 3 000 ekstaasitablettia.

Lisäksi Tullin esitutkinnsa paljastui pieni kannabiskasvattamo.

Tuomiot törkeistä huumausainerikoksista

Tulli takavarikoi esitutinnan aikana pääepäillyn tietokoneen ja matkapuhelimen, joiden sisältä löytyivät huumausainekaupassa käytettyjen bitcoin-lompakkojen osoitteet. Vantaan käräjäoikeus tuomitsi tietokoneen ja puhelimen valtiolle menetetyiksi.

Kaikkiaan rikoskokonaisuudessa oli yhteensä yhdeksän epäiltyä. Vantaan käräjäoikeus tuomitsi pääepäillyn yli seitsemän vuoden vankeusrangaistukseen. Lisäksi hänet tuomittiin maksamaan yhteisvastuullisesti muiden epäiltyjen kanssa rikoshyötyä valtiolle miltei 80 000 euroa.

Toinen huumausaineita vastaanottanut ja myynyt mies tuomittiin neljän vuoden vankeusrangaistukseen. Huumausaineita postista noutaneet miehet tuomittiin kahden ja neljän vuoden vankeusrangaistuksiin.

Lisäksi muita epäiltyjä tuomittiin lyhyisiin ehdollisiin vankeusrangaistuksiin sekä sakkorangaistuksiin. Kaikki tuomiot eivät ole lainvoimaisia.

EU K9 UNIT NETWORK – TULLIKOIRATOIMINTAA KANSAINVÄLISENÄ YHTEISTYÖNÄ

Loppukesästä 2016 Suomen tullit sai komission esityksestä vastuulle vetää yhdessä Tanskan tullin kanssa Tulli 2020 -ohjelmaan kuuluvaa koiratoiminnan projektia, jolle annettiin nimeksi EU K9 Unit Network. Suomi valikoitui projektin varsinaiseksi puheenjohtajaksi. Komissio oli kiinnittänyt huomionsa Suomen ja Tanskan väliseen poikkeukselliseen pitkäjänteiseen ja menestyksekkääseen yhteistyöhön koiratoiminnassa jo 1980-luvun loppupuolelta alkaen ja ehdotti siksi tätä projektia näille kahdelle maalle.

Ennen projektin käynnistämistä komissiolle tehtiin toimintasuunnitelma, jonka yksi kunnianhimoinen tavoite oli tullikoirien yhteiskäyttö EU:n alueella. Toimenpidesuunnitelmaan kirjattiin tavoitteeksi myös tullikoirien optimaalinen käyttö eri liikennealueilla.

Tullikoirien yhtenä tehtävänä on suojella EU-kansalaisia riskejä sisältäviltä tavaralähetyksiltä, kun ne tulevat EU-alueelle, ja samalla turvata EU:n taloudellisia intressejä. Tämän myötä on syntynyt tarve perustaa entistä paremmin toimiva Euroopan laajuinen koiratoiminnan verkosto kansalaisten ja ympäristön turvaamiseen. Projektin avulla onkin tarkoitus kehittää Euroopassa vahva ja kestävä yhteistyöfoorumi tullikoiratoiminnalle, kustannustehokas mekanismi siis.

Koirien yhteiskäyttöä päästiin harjoittelemaan käytännössä kesällä 2018. Suomessa järjestetty harjoitus sai nimekseen EU Canine Unit Network Exercise. Harjoitus kesti kuukauden ajan, ja siihen osallistui kaikkiaan 26 koiraa ohjaajineen yhteensä 11 maasta. Vieraiden koirat edustivat eri rotuja laidasta laitaan.

Suomen tullista harjoitukseen

osallistui 14 koiraa ohjaajineen, joten iso joukko tullikoiratoiminnan ammattilaisia saatiin koolle.

Harjoitus pidettiin kesällä 2018 Venäjällä järjestettyjen jalkapallon MM-kisojen aikana. Koiria sijoitettiin neljän viikon ajaksi jaksotettuna akselille Imatra–Nuijamaa (Vainikkala)–Vaalimaa–Kotka–Lentotulli–Helsingin satamat. Harjoituksen aikana haettiin ja kehitettiin parhaita yhteisiä tapoja tehdä ja toimia. Samalla pystyttiin vertailemaan toiminta- ja työskentelytapoja eri maiden välillä.

Osallistujien kesken syntyikin vilkasta keskustelua. Valmistelut olivat vaativat, ja koirien ja ohjaajien sijoittaminen oikeille liikennealueille koirien koulutuslinjojen mukaisesti oli haasteellista. Myös monimutkaisia järjestelyjä vaatineet majoitukset ja kuljetukset saatiin lopulta järjestettyä jouhevasti. Projektin onnistuminen vaati kovaa työtä ja hyvää talkoohenkeä.

Suurena apuna olivat projektiin osallistuneet yksiköt, koiranohjaajat sekä liikkuva valvonta. Poliisi-koiralaitos antoi myös ystävällisesti koiratrailerin käyttöömmee. Lyhyesti voidaan todeta, että harjoitus oli onnistunut.

Koiratoiminta ja tulevaisuus

Koiratoiminnan EU K9 Unit Network -projekti käynnistettiin aikoinaan 2017 maaliskuussa Kuusamossa pidetyllä kick-off-tilaisuudella, jossa lähes kaikki jäsenmaat olivat edustettuina. Kuusamossa luotiin raamit projektille.

Seuraavassa, Maltalla pidetyssä seminaarissa määriteltiin suunta- viivat tekemiselle ja muun muassa kesän 2018 yhteisharjoitukselle sekä

tehtiin toimintasuunnitelma, sovittiin tarkemmin projektin tavoitteista ja prioriteeteista sekä alatyöryhmien työnjaosta ja aikatauluista.

Kesän 2018 yhteisharjoitus pidettiin marraskuussa 2018 Helsingissä pidetyssä seminaarissa. Samalla laadittiin suunnitelmat projektin kahdelle viimeiselle toimintavuodelle sekä hyväksyttiin toimintasuunnitelmaan tehdyt muutokset.

Pääajatuksena jatkotoiminnassa on hajottaa mukana olevat maat pienempiin ryhmiin, joille jaetaan erilaisia projektia palvelevia tehtäviä. Suomi otti tehtäväkseen suunnitella yhdessä Tšekin ja Liettuan kanssa, miten savukekoirien toimintaa voitaisiin tehostaa. Tanska on liittymässä mukaan tähän ryhmään.

Suunnitelmat asian edistämisestä ovat jo pitkällä, mutta toteutus vaatii tarkkaa aikatauluttamista muun muassa työvierailujen ja koordinoitapitapaamisten suhteen. Suomessa tämän työn tulokset näkyvät todennäköisesti myöhemmin tänä vuonna tehostuneena kohdevalintana ja savukekoirien käyttönä.

Projektin päätös hämmöittää keväällä 2021, mutta jo nyt on melko selvää, että projekti tulee jatkumaan uuden tulliohjelman myötä. Projektin avulla kehitämme omaa osaamistamme ja onnistumme nykyaikaistamaan toimiamme.

Lentotullin CBRNE-harjoitus lokakuussa 2018.

CBRNE – MENOSSA OLEVIEN KEHITYS- TOIMIEN ESITTELY

CBRNE-uhalla tarkoitetaan kemiallisista aineista (C), biologisista taudinaiheuttajista (B), radioaktiivisista aineista (R), ydinaseista (N) ja räjähteistä (E) sekä näitä koskevan tietotaidon puutteesta tai väärinkäytöstä johtuvia vaaratilanteita.

Suomen tulli on ollut mukana tämän alan viranomaisyhteistyössä toiminnan alusta alkaen. Poliisin johdolla perustettiin vuonna 2008 yhteistyöfoorumi, johon on osallistunut sekä käytännön osaajia että professoritason asiantuntijoita. Muun yhteistoiminnan lisäksi on jo kymmenen vuoden ajan järjestetty laivaseminaareja.

Vuonna 2017 sisäministeriö julkaisi ensimmäisen kansallisen

CBRNE-strategian, joka valmisteltiin vuonna 2015 perustetussa strategiatyöryhmässä. Tullilla oli edustajat sekä strategiatyöryhmässä että entisessä yhteistyöfoorumissa, joka oli viimeiseltä nimeltään CBRNE-strategiatyöryhmän 2. alajaosto. CBRNE-strategiatyöryhmä sai työssä päätökseen vuonna 2018 ja toteusi, että CBRNE-asioissa on jatkosakin tarvetta poikkihallinnolliselle viranomaisyhteistyölle.

Tulli toimii säteilyvalvontatehtävissä tiiviissä yhteistyössä Säteilyturvakeskuksen (STUK) kanssa. Tullin käyttämät säteilyvalvontalaitteet – sekä kiinteät porttimonitorit että kannettavat laitteet – omistaa Säteilyturvakeskus, ja se hoitaa myös

niiden huollot.

Tulli on myös aktiivisesti mukana koekäyttämässä STUKin uusia teknisiä ratkaisuja. Ongelmatilanteissa Tullin henkilöstö voi ottaa yhteyttä STUKin päivystykseen, joka toimii 24/7. Tullin henkilöstöä on osallistunut säteilyvalvontakoulutuksiin myös Euroopassa, ja Tullilla on Venäjän tullin kanssa pysyvä säteilyvalvonnan alatyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Tämän työryhmän puitteissa järjestettiin Venäjällä marraskuussa 2018 yhteiset säteilyvalvontaharjoitukset, johon osallistui kymmenkunta tullitarkastajaa Suomesta.

Tulli järjesti lokakuussa moniviranomaisyhteistyönä CBRNE-harjoituksen Postitullissa sekä oli mukana suuronnettomuusharjoituksessa Kotkassa Mussalon satamassa. Postitullin harjoituksen vetovastuu oli Tullilla, ja mukana olivat myös Posti, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Finavian pelastustoimi, Itä-Uudenmaan poliisi sekä Säteilyturvakeskus. Trafi oli mukana tarkkailijana. Harjoitus oli ensimmäinen laatuaan, ja sen tavoitteena oli arvioida, miten eri viranomaisten yhteistyö toimii uhkatilanteissa.

Harjoituksessa simuloitiin tilanne, jossa hengenvaarallista kemikaalia sisältänyt kirjelähetys hajoaa Tullin tiloissa ja aiheuttaa yhden Tullin työntekijän altistumisen tälle aineelle. Harjoituksessa tyhjennettiin ja eristettiin saastunut tila ja evakuoitiin muut työntekijät, sekä annettiin ensiapua altistuneelle työntekijälle. Paikalle hälytetty pelastustoimi siirsi aineen vetokaappiin, ja kemikaalisuojapukuihin pukeutuneet palomiehet suorittivat aineen tunnistuksen Tullin kemikaalianalyysattorilla ennen aineen pakkaamista kuljetusastioihin.

Harjoituksen toisessa vaiheessa simuloitiin vielä säteilevän aineen etsintää postipaketeista. Tullitarkastajat olivat myös yhteydessä Säteilyturvakeskuksen päivystykseen lisäohjeita varten.

Harjoituksen molemmat osat sujuivat hyvin, ja kaikki osapuolet totesivat, että CBRNE-harjoitukset ovat erittäin tarpeellisia ja että niitä

täytyy järjestää jatkossa lisää. Viranomaisten yhteistyön koordinointi tällaisissa tilanteissa on ensiarvoisen tärkeää, jotta kaikki sujuu jouhevasti ja ilman viiveitä. Tärkeää on myös luoda toimivat viestintäkanavat.

Tullissa on tunnistettu erilaisia CBRNE-tilanteita, kuten esimerkiksi postiliikenteessä kulkevat huume-

ja jauhelähettykset, ja todettu, että CBRNE-valvontaa varten on tarvetta luoda yhtenäinen ohjeistus.

Ohjeistuksen tavoitteena on luoda Tulliin yhdenmukaiset ja yksinkertaistetut CBRNE-toimintamallit eri toimipaikoille työturvallisuus huomioiden. Ohjeistus tehdään ensin Lentotullia varten, ja pilottivaiheen

jälkeen se räätälöidään eri liikenne-
muodoille ja toimipisteille sopiviksi. Ohjeet sisältävät muun muassa toimintamallit hätätilanteessa, yhteystiedot, sekä tiedot suojavarusteista ja niiden käyttöohjeista.

Tullitarkastajat tarkastavat romumetallikuormaa säteilyvalvontalaitteilla Torniossa lokakuussa 2018.

Lokakuussa 2018 järjestettiin myös mittava säteilytarkastusoperaatio Torniossa. Operaatio sai alkunsa, kun Tornion Outokummun terästehtaalle saapui sulatettavaksi romumetallilasti, joka aiheutti säteilyhälytyksen. Lastista paljastui radioaktiivista amerikiium-lähdettä, jota käytetään esimerkiksi teollisuuden mittalaitteissa. Metallierä oli todennäköisesti peräisin Euroopan ulkopuolelta.

Tämän tapauksen jälkeen Tulli teki muutaman päivän ajan tehostettua säteilyvalvontaa tehtaaseen meneviin romumetallikuormiin, mutta uusia havaintoja ei tullut. Sellaisia säteilylähteitä, joista ei ole huolehdittu asianmukaisesti, löytyy toisinaan kierrätysmetallin joukosta. Operaatio oli hyvä esimerkki säteilyvalvonnan tarpeesta myös varsinaisten raja-asemien ulkopuolella.

TUOTETURVALLISUUSVALVONNASSA HYLÄTTIIN ENITEN LELUJA JA VIHANNEKSIA

Leluista tämän vuoden hittituotteet – pehmeät ja olomuodoltaan erityisesti pieniä lapsia houkuttelevat Squishies-muovihahmot – todettiin vaarallisiksi, ja niiden maahantuonti kiellettiin. Squishies-leluista irtoaa helposti pieniä paloja, jotka puristuvat kasaan, mutta palautuvat jäljelleen alkuperäiseen kokoonsa. Jos lapsi laittaa irronneen palan suuhunsa, voi turpoava pala aiheuttaa tukehtumisen. Tulli kielsi useiden suurten Squishies-lelukerien maahantuonnin ja raportoi tuotteista myös EU:n Rapex-tietokantaan.

Toinen usein määräystenvastaiseksi todettu suosikkilelu oli lelulima eli slime. Leluliman yleinen ongelma on sekä Tullin että muiden jäsenmaiden havaintojen perusteella boori. Myös leluliman booriylitykset raportoitii Rapex-tietokantaan.

Vuonna 2018 Tulli tutki yhteensä 4 072 näytteen (tavaraerän) määräystenmukaisuutta tuoteturvallisuusvalvonnan puitteissa. Viiden tuhannen tavaraerän tavoitteesta jäätiin siis varsin kauas. Valvonnan toteutuma oli siten 81 prosenttia. Näytemäärään vaikutti eniten ydin-toiminnoissa ollut henkilöstöresursivaje, joka kesti lähes koko vuoden.

Kulutustavaroita, joihin kuuluvat myös elintarvikkeiden kanssa koske-

tukseen tulevat tarvikkeet, tutkittiin yhteensä 1 798 näytettä.

Elintarvikenäytteitä tutkittiin 2 274. Valvonta painottui kulutustavaroissa tuontiin EU:n ulkopuolelta, elintarvikkeissa taas sisämarkkina-kauppaan. Sisämarkkinoilta tulevista elintarvikkeista noin neljäsosa oli kuitenkin alkuperältään yhteisön ulkopuolelta.

Noin joka neljäs tuoteturvallisuusvalvonnassa tutkituista tuotteista osoittautui voimassaolevien määräysten vastaiseksi. Määrällisesti

tarkasteltuna elintarvikkeista hylättiin eniten vihanneksia ja vihanneustuotteita, koska niissä todettiin muun muassa torjunta-ainejäämiä ja huonoa mikrobiologista laatua. Näitä tuotteita myös tutkittiin paljon, yhteensä 486 tuotetta.

Kulutustavaroista määrällisesti eniten hylättiin leluja, mutta niitä myös tutkittiin eniten, yhteensä 624 näytettä. Lelujen virheet liittyivät muun muassa mekaniisiin ominaisuuksiin, haitallisiin aineisiin ja merkintöihin.

Vuonna 2018 Tulli teki 92 ilmoitusta oikeudenhaltijoille tuoteväärännöksiksi epäilemistään tavaraeristä. Yhteensä tarkastettuja artikkeleita oli 126 169, ja niistä toimenpiteisiin johtaneiden arvo oli 2 176 665 euroa.

Nettikaupan jatkuva kasvu näkyy pysäytyksien tilastoissa, sillä 93 prosenttia pysäytyksistä tehtiin posti- tai pikarahtiliikenteestä. Pysäytettyjä ja Tullin valvonnassa tuhottuja tuotteita olivat muun muassa pelikonsolit, sähkökitarat, älypuhelimet, puhelien akut sekä vaatteet ja kengät.

VUODEN TULLIKOIRA **MANU**

Kennelliitto palkitsi Koiramessuilla vuoden 2018 virkakoirat. Vuoden tullikoira, Lentotullissa työskentelevä labradorinnoutaja Manu, on paljastanut neljässä vuodessa yhteensä 870 huumeiden salakuljetustapausta. Manun toiminnan avulla paljastettiin muun muassa kokonainen salakuljetusorganisaatio, kun Manu ilmaisi huumehuriin, jonka tutkinta selvitti salakuljetta- neen huumeita yhteensä 50 kertaa.

Manulla, eli Varjoahon Columbolla, on valtava motivaatio, joka ei näytä hiipuvan, vaikka se on jo 6-vuotias. Joka aamu Manu lähtee aivan yhtä innoissaan töihin. Tähän mennessä Manu on paljastanut jo 34 törkeää huumeusainerikosta. Itsevarmana koirana Manu merkkää pienimmänkin hajun.

Vauhtia se saa lisää etenkin löydöistä. Se ei tee töitä huumoril-

la, vaan etsintä on sille vakava asia, vaikka sitä leikin varjolla tehdäänkin.

Manun yhteistyö ohjaajansa kanssa on saumatonta, ja se on näkynyt sekä paljastuneiden huumeusainetapausten määränä että toimivana PTR-viranomaisyhteistyönä. Manun tekemien tarkastusten osuvuus on lisäksi Suomen kärkeä: esimerkiksi vuoden 2018 tarkastuksista lähes kolmannes on ollut tuloksellisia. Merkittävä vaikutus Manun hyviin tuloksiin on ohjaajan pitkäjänteinen, ammattimainen ja motivoitunut asenne työtehtäviin.

Eläkkeelle Manu jää parin vuoden kuluttua, vaikka se onkin pysynyt todella hyväkuntoisena ja terveenä. Ohjaaja haluaa antaa sille myös mahdollisuuden nauttia terveistä eläkepäivistä.

Tullin koiratoiminta 50 vuotta

Tullin koiratoiminta on hyvää yhteistyötä, tuloksellista ja näkyvää yhteiskuntaa suojaavaa viranomaistoimintaa matkustaja- ja tavaraliikenteessä. Tullilla on viitisenkymmentä tullikoiraa, jotka työskentelevät laajasti ja liikkuvasti Suomen ulko- ja sisärajalikenteessä. Tullikoiria käytetään apuna tavaroihin kohdistuvien kieltojen ja rajoitusten valvonnassa maa-, lento-, raide- ja meriliikenteessä.

Tulli on kouluttanut ja käyttänyt tullikoiria vuodesta 1969 lähtien. Huumeiden etsinnän lisäksi Tulli kouluttaa koiria etsimään savukkeita, nuuskaa, käteistä rahaa, aseita ja räjähteitä sekä eläinperäisiä elintarvikkeita.

Vuosi 2019 on Tullin koiratoiminnan juhlavuosi. Silloin tulee kuluneeksi 50 vuotta koiratoiminnan aloittamisesta.

Keväällä 2019 Tullimuseoon avataan koiratoiminnasta kertova juhlanäyttely, ja juhlavuoden aikana tullikoirista julkaistaan myös historiikki.

Vihjepuhelin 0800 | 4600

Nettivihje <https://vihjeet.tulli.fi/>